

Anul literar
1969

Aflați la sfârșit de an, să pară ciudat că revistele n-au pornit efectiv sau nu și-au anunțat măcar intențiile de a discuta pe larg, în dezbateri de sinteză, anul literar 1969? Anul trecut, cam la această dată a lunii decembrie, discuțiile erau pornite, în orice caz cărțile notabile ale anului erau readuse în atenție, schimburi de păreri asupra „anului literar 1968” a fost foarte viu și s-a prelungit pînă spre luna martie a anului ce a urmat. Să ne amintim, în acest sens, discuțiile despre roman și poezie, să ne amintim că au fost dedicate discuții și cărții de critică și istorie literară, cărții de traduceri. S-au publicat pînă și acele „sumare bibliografice” asupra cărților editate în 1968 și discutate în presă, tocmai pentru a se sublinia bogăția și complexitatea anului literar care a trecut.

Să fi fost anul literar 1969, la al cărui sfârșit ne găsim aproape, mult mai sărac, să fi înregistrat editurile o scădere de titluri, să nu aibă critica materie de discuție retrospectivă, sau dacă are, dacă volumele au fost aproximativ la fel de multe, să nu prezinte cărțile apărute prea mult interes încît să suscite discuții de sinteză, întrebări asupra tabloului general al literaturii, asupra situației evoluției sau involuției ei în anumite zone, asupra direcțiilor, asupra punctelor ei sensibile de definire pentru anul literar în curs?

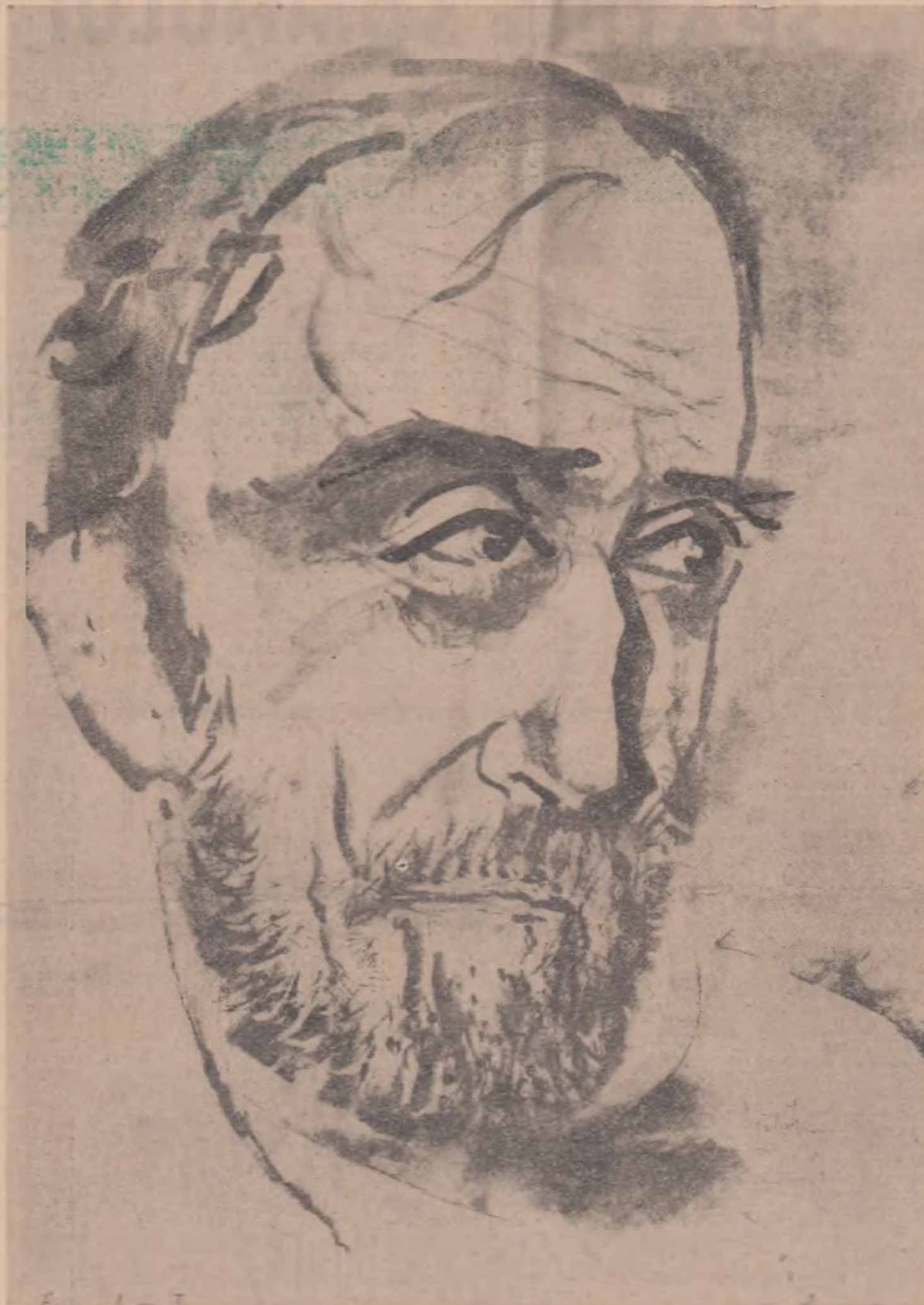
Solicitînd unor critici foarte activi un răspuns numai „oral” privind aceste chestiuni, ne-au replicat că nu poate fi vorba de un an sărac în titluri literare, poate cărțile de frunte au fost și au rămas mai puține, mai izolate, nu s-au putut constitui ca o prezență masivă capabilă să ofere și mulțimii de cărți de nivel mediu, celor mai puțin izbutite sau eșuate, posibilitatea de a fi aduse și ele în dezbateri în cazul unor inițiative de retrospectivă literară.

Acest gen de răspuns poate fi, desigur, infirmat, dar îl notăm aci pentru că nu e lipsit de interes. Să mai amintim că dînd acest răspuns, cei întrebăți ne-au atras atenția că în noiembrie anul trecut a avut loc Adunarea generală a scriitorilor, că în întîmpinarea acestui eveniment, ca și după trecerea lui, atenția a fost, normal, concentrată asupra unor probleme de sinteză, că acest eveniment important prin natura lui de breaslă, prin problemele pe care și le-a pus, invita la discuții de esență, care înglobau anul literar 1968 în discutarea largă a literaturii noastre din ultimele două decenii. Bineînțeles că evenimentul amintit a avut un serios punct de sprijin și în bogăția și complexitatea literaturii din '68, a diversității ei de sensuri artistice. S-a riscat chiar afirmația „an literar de excepție”, s-a emis ipoteza că ar fi un „an al romanului”, s-au primit replici că mai degrabă ar fi vorba de un „an al plenitudinii poeziei”. Rememorăm toate acestea, neîntînd nici premiile literare, mai diverse ca ori cînd, discuțiile preliminare, adesea controversate, asupra cărților susceptibile de premiere.

Dar anul literar 1969? Care să fie aspectele sale definitive, care sînt cărțile ce pot fi numite semnificative pentru situația actuală a mersului literaturii, în ce ar consta scăderile anului literar '69? Dacă se consideră că nu poate fi vorba de un an sărac în titluri (și lucrul e adevărat, anul n-a fost sărac, dovadă tabloul cronicilor, recenziilor pe care ni-l pot oferi colecțiile din acest an ale revistelor), dacă extensia editorială de publicare a cărților nu a oferit aceeași bogăție de substanță, oare acest raport nu ar fi foarte interesant de discutat? Avînd în față tabloul bogat al cronicilor și recenziilor desfășurat în cursul anului, ne apare, de asemenea, utilă o discuție retrospectivă ce poate fi generoasă în observații critice privind tendințele actuale, caracteristicile anului literar. Cărțile bune de poezie n-au lipsit, cum n-au lipsit cele de proză (deși în ceea ce privește proza, parcă s-ar susține că nu ne aflăm nici pe departe într-o situație asemănătoare cu aceea a poeziei).

Sînt de așteptat apariții de cărți remarcabile, excepționale, în cele cîteva săptămîni care ne mai despart de Anul Nou? Dacă sînt așteptate apariții excepționale în acest scurt răstimp și ele se vor produce, vom fi, bineînțeles, fericiți și vom regreta mai puțin că „anul literar 1969” n-a fost luat încă în discuție. Cînd revista noastră, cu cîva timp în urmă, a deschis o discuție despre poezie, și foarte recent una despre proză, am avut, e drept, în vedere mai ales unele aspecte, dar ele se refereau la literatura anului 1969; de asemenea, bucurîndu-ne de prilejul aniversării a 25 de ani de la eliberarea țării, am publicat o anchetă „literatura anilor XXV”, în cadrul căreia referințele asupra cursului prezent al literaturii n-au fost deloc puține; n-am avut nicidecum sentimentul publicind amintirile intervențiilor critice, că ne aflăm izolați, ne conjugăm eforturile cu ceea ce au făcut, în acest sens, celelalte reviste. Publicațiile nu au fost lipsite, deci, de dezbateri ce pot oferi puncte utile discuțiilor de sinteză pe care critica le va deschide curînd, credem, pe tema precisă a „anului literar 1969”, discuții pe care le dorim, și cărora revista noastră le va oferi ospitalitatea convenită.

LUCEAFĂRUL

OMAGIU LUI G. BACOVIA

Desen de EUGEN DRAGUTESCU

CARIERĂ SAU DESTIN?

Ce este Poezia, Domnul meu? Ceva pe care grecul pur nu vroia s-o cunoască și pe care Poetul adevărat o folosește ca leac domolind sau atînd rănille singurătății al căror simbol năzuie într-o altceva decît zbaterea asta plictisitoare cu aripe false și ochiade țepene de fată bătrînă!

Puțin leșinat genuin, un guițat liric într-o atmosferă dumbrită, cît mai neclar și mai rărit, puțină clar-obscură neștiință, puțin sfios nespuse curat, o nostalgie cît mai fără nume și fără neamuri, ori țipăt puțin de disperare din cotul gî-

tului. O rimă ici colea, puțină formă și avînt. Da, mai ales avînt, desprindere de humă, vis, oh, da, Poetul depărtat — Leșinături amarnice ce-mbolnăvesc pămîntul și încălzesc și bucură puțin.

Puțină poezie-i de folos, puțină căldurică, puțină virilitate la care maica soacră Critica sughite și vai, vestește că oul liric cald în cuibul sincer se pîrguie.

O, biată lume îmbătrînită în fițini de cenușă, biete estetisme decadente care otrăviți suțele de ani cu molifile cartoanelor voastre!

Unde ești, Poete? Nu răspunde nimeni.

Nu Poezie, — Adevăr; Nu artă, ci Freiheit; Nu Poeți, ci Jameni. Persoane întregi cu trup și față curată și ochi neviațat.

Nu ingenuitate, ci adincime, nu gînd neclar, ci foc întunecat, nu spaimă, ci seninătate, nu ură, ci iubire, nu tristețe, ci suferință, nu teatru, ci tragedie, nu carieră, ci destin.

Pînă se vor ilumina acestea toate și se vor stabili și învrednici Poetul este nepoet.

Ion ALEXANDRU

Opinii

Lucian Blaga

TEATRUL SĂU ȘI DRAMA

EXPRESIONISTĂ A „VESTIRII”

În prima piesă a lui Blaga, „Zamolxe”, subintitulată „mister păgîn”, ne întîmpină o lume care se contopește cu forțele cosmice elementare. Dacii nu trăiesc, ci „se trăiesc”. Ei se simt „fulgere”, „izvoare”, frămîntări de viață, fără altă finalitate decît un imens clocot neistovit. Preotul Zamolxe predică religia Marelui Orb, care ar închipui „neînțeleșul” existenței. Dacul e „putere smulșă din potirul uriașei firi / el n-are nici iubire pentru sine, nici iubire pentru alții”. Dumnezeu său, confundat cu natura, se aseamănă cu un „orb bătrîn”. Fiecare e copilul lui și fiecare îi duce de mină. Dar ca să ajungă la revelația acestei credințe, conformă cu alcătuirea lor intimă, dacii au trebuit înțeli să-și lapideze profetul. Personajile piesei Magul, Ciopitorul grec, Ciobanul, Ghebosul, Bărbatul, Tînărul sînt construite cu ajutorul simplificărilor sintetice expresioniste. Zamolxe însuși nu e privit sub raportul existenței sale istorice, ce intruchipează un principiu „profetic”, „vizionar”, menit — după concepțiile lui Blaga — să-l împingă pe om a căuta meru taina ultimă a firii. Magul personifică, în schimb, **spiritul practic**, înverșunat a dirija necontentit plămăuirile minții umane către ținte utilitare. Deși dacii practică spontan religia „Marelui Orb” abia moartea profetului îi face să o primească în sulete, cu adevărat. Credința li s-a relevat numai după ce a fost aureolată de taina jertfei. Misterul păgîn se convertește într-un cres cu ecouri spiritualiste creștine. Dumnezeu, pentru a se revela, trebuie să-și sacrifice cuvîntul prin care se adresează oamenilor. Ca în teatrul expresionist, conflictul se mută pe plan cosmic, personajile sînt mișcate de marile puteri elementare; asistăm nu la o ciocnire de „psihologii” ci la o înfruntare de „stihii” ale firii. Ciopitorul grec talmăcește învățătura lui Zamolxe în reprezentări primordiale și cuvinte chemate să evoce jocul tainicelor energii din care țîșnește viața: „...el nu zicea: „trăiește pentru alții” sau „fii om”, / ci „fii izvor”, „fii fulger”. / Si oare Dumnezeu orb al său e altceva / decît ăst fel al Fierei și al dacilor — / sălbatic, chinuit, orb, straniu și veșnic frămîntat? / O, nu. Aicea nu mă simt împrejmuț de oameni, / ci așa de mult în mijlocul naturii / încît mă mir că ei nu au mînunchiu de mușchiu pe cap / în loc de păr — ca stîncile...”

Zamolxe, la fel, vorbește într-un stil vaticinar, plin de ecouri hăuitoare, pentru că ne trimite gîndul la năruirea bolților lumii.

„C-un bici de fulger — îi spune el Magului / voi întoarce vremea înapoi — / și miine va fi ieri! / Dintr-un adine striga-voi pe țărmlu meu stîngher, / și vremea se va trage înapoi / ca marea cînd o cheamă luna. / S-atunci m-apropiu de urechea ta / și-ți zic / grăbește-te — / îngroapă-ți zeii, cioclule bătrîn! / E plin de hoituri cerul tău!”

Întreaga piesă, mai mult poem dramatic, crește dintr-un covîșitor sentiment extatic; ceea ce se oferă ochilor noștri sînt numai intruchipări vremelnice ale ameziului vîrtej care poartă tot ce există și se lasă presimțit îndărătul lor. Lui Zamolxe i se pare că-l aude pe Orb în glasul unei mierle zgomotoase, chemînd dinspre păduri; cînd luna îi atinge pleoapele, ciobanul cade trîznit ca de-o măciucă, se prefăce în fiară și-și sfîșie oile; Ghebosul fură sufletele, de aceea nu îmbătrînește niciodată; în strugurii viei lui se încălzește la soare singele morților îngropați sub rădăcinile lăstarilor de vită; Zemora, fiica Magului, lubește iarba și ar vrea să aibă picioarele agile, tot atît de verzi ca lăcustele sau ca lintea bălților. Nu lipsește nici „strigătul” la care se ridică înălțimea trăirilor, atunci cînd ating oceanul anonim al existentului. O bacantă trezește cu glasul ei duhul vieții din izvoarele lui eterne spre arderea dionisiacă: „Din coarne de zimbri — eha — / vă chemăm, / coborîți-vă toți cei de mine / voi prunci, luați-vă soarta de lut! / Ugerii lunei sînt plini, / prindeți-i, storceți-i! / Spre azi, nenăscuților, curgeți spre azi! / Miros de moarte adie din brazii, / lăpteză-vă soarele — treceți prin scrum, / strugurii-s copti / și pămîntul întrebă: / sinteți pe drum? / E-ha! E-ho!”

Am stăruit asupra „misterului păgîn” „Zamolxe”, pentru că el este opera de cea mai izbitoră factură expresionistă a autorului. Întîlnim aici și o structură accentuat poetică în nemijlocită legătură cu unul din nucleele liricii lui Blaga; e vorba de „panismul” său.

„Panismul” blagian e o formă originală de manifestare a vitalismului expresionist. Poetul român se înfîlnește aici cu Benn, care și el își dorea să fie „Ein Klüppchen Schlem in einem warmen Moor” (Gesänge). „O, so möchte ich wieder werden: Wiesse, Sand... eine weite Flur — scia acesta. In lauer und in kühler Wellen trägt einem die Erde alles zu. Keine Sterne mehr Man wird gelebt! (Schriften) Ultimele cuvinte coincid în chip tulburător cu ceea ce spunea sculptorul grec din „Zamolxe”, că e existență pentru dac („El nu trăiește. El se trăiește”). Vitalismul expresionist descinde direct din antiintellectualismul nietzscheian. Viața adevărată nu poate fi atinsă decît prin parăsirea reflexivității și cufundarea în fluxul anonim al energiilor elementare. Walter Sockel arată că acesta e un motiv caracteristic literaturii germane moderne și nu greșește nici cînd face următoarea observație: „Kaisers beneidete Koralle und Benn Protozoeridyll im „warmen Moor” sind die „aussersten Variationen von Nietzsches grasender Herde”. („Der literarische Expressionismus”). „Panismul” lui Blaga va fi încercat citeodată și el de asemenea nostalgii extreme. În volumul „Nebănuitele trepte” (1943) dăm peste o „Viziune geologică”, unde poetul spune: „O amintire grea apasă. Ca din alte ere, / spre care singele și astăzi mult se cere. // Aicea mai stătui, aievea sau în vis cîndva, / mai sus, mai jos, cînd pisc și lezer nu era. // Și stam printre liane, sub scvatorul cădării / pîndit de șerpi, de flori, și de lemuri...”

Ov. S CROHMĂLNICEANU

(Continuare în pag. 3)

avant-
premieră
editorială

CHARLES DICKENS

„Schitele lui Boz”

Traducerea aparține lui Nicolae Popescu (E.L.U.).

IILYA EHRENBURG

„Oameni, ani, viață”

(vol. 3)

Traducere de Tatiana Nicolescu (E.L.U.).

ANAMARIA POP

„Jucării de lemn”

Versuri. Debut editorial (E.P.L.)

TRAIAN REU

„Frica de somn”

Versuri. Debut editorial (E.P.L.)

SCRIITORII CARE AU CARTI IN CURS DE APARIȚIE SINT INVITATI SA ANUNTE LA SECRETARIATUL REVISTEI NOASTRE TITLURILE RESPECTIVE, ÎNSOTITE DE UN PORTRET FOTO, PENTRU A FI ANUNȚATE LA RUBRICA AVANTPREMIERA EDITORIALĂ.

CRONICA LITERARA

grigore hagi

SPAȚIILE SOMNULUI

Fără îndoială că una dintre cele mai înalte și mai subtile forme de manifestare a voinței artistului este aceea de a ști să renunțe la sine, la propria voință rezonabilă ca expresie a instinctului de conservare și diferențiere într-o existență autonomă, în raport cu toate celelalte moduri posibile ale existenței. Această purificare până la disponibilitatea infinită a percepției determină o serie de consecințe importante pentru structurarea unei lumi noi în planul estetic, consecințe care se metamorfozează în însăși cauzele dinții ale creației. Prospețimea imaculată a imaginilor în mijlocul cărora se găsește poetul, statutul de ipoteză al lumii, tendința de a se abandona acesteia cu o candoare angelică, aici trebuind să înțelegem nesfârșita generozitate care nu mai suferă măruntelor respingeri ale rutinei egoismului atotputernic, iată numai câteva dintre cele mai obișnuite date operind în psihologia artei. Desigur, nu vom trage concluzia că artistul se transformă într-un vas gol ce trebuie să primească mesajele dintr-o lume necunoscută oamenilor și să le ducă pe mare, el nu devine, prin sfântul său abandon, prin aceea că pare un instrument docil în mâna tiranică a artei, o tabula rasa; căci el, dacă este un poet adevărat, știe că pentru a cuceri înălțimea aceluși „mîntuit azur” de la care poate începe o nouă lume sau nimic, va parcurge un drum greu, printre datele experienței sale, și acest drum nu dispăre la capăt, el este însuși capătul, propria sa finalitate. Starea de inspirație sau de extaz, de abandonare a voinței individuale imperativelor generale ale artei, nu poate veni decît după o asceză puternică, o înfringere a tendințelor de egoism al conservării. Aproape toate acestea pe care le-am amintit pînă aici le găsim sugerate sau clar exprimate în ultima poezie a cărții **Spațiile somnului**: „poezia începe să scrie / cu mine însuși / laudă forțele / și neputinței ei / laolaltă // dintr-un adinc obscur / ochii îmi explodează în gerul cosmic / vocala inimii bate / între alte două vocale / genușii / sau poate și mai de parte / unde visul își crește / fără neoculă // se poate spune puțin / cu trupul acesta ai meu / despre cum se merge / despre cum se cade / despre cum se clatină capul / de la stînga la dreapta / de la dreapta la stînga / pe două ciolane încrucisate // cum poezia stă și scrie / între aprinșii / dreptii / ingeriluminări / cum mă așvirlu e-antre rotile mișcării / și maies:uoase goluri / neputînd atînge / viața mi-oncetinează / pe tot / mai nebune / mai strîmte-n-timplări // nu se mai poate muta în mine nimeni / poate doar pentru-o clipă unii // cei mai dăruții pentru-o oră / trec astfel fără cuvinte / numai cuvînt / zugrăvit pe o gură / apusă de mult” (Numai cuvînt).

Grigore Hagi nu și-a revelat de la începutul activității una dintre cele mai proprii tendințe ale vocației sale, aceea de incantație somnolentă, eminesciană a lumii, tendință care domină cele mai frumoase pagini din cartea „Spațiile somnului”. Pe această linie a „tragiului paradisiac” (expresia îi aparține lui Grigore Hagi) poetul, așa cum am mai amintit, este un instrument al logosului, al posibilității ființe universale, condamnat să încarneze cuvîntul, să-l aducă în lume, revelînd astfel, la modul sublim, conștiința nuntii și a păcatului, aducător de sfîntenie și moarte: „simt gura celui care / mă povestește-ncetînit / cu mine să-și adoarmă fiul” (Poveste fără sfîrșit). Spațiul purificat al poetului se plasticizează, simbolic, într-o monadă care, în sens leibnizian, reprezintă o entitate suficientă sieși, dar în poem

(Monada — pg. 7—11) capătă unele proprietăți noi; o afecțiune pînă la adorație a autorului o transformă într-un timp ideal, al extazului, o formă în care omul și-ar desăvîrși modelul ca rațiune a absolutului. Locul (sau timpul) acesta nefiind real, ci doar o speranță, o intuiție a „celor slabi”, el capătă statutul unei ipoteze. Poetul sugerează că atîngerea acestei stări echivalază cu tensiunea morții pentru care somnul este o repetiție necesară. Observăm că somnul și moartea, în tradiție eminesciană, sînt trepte și posibilități ale fericirii supreme. (Unele versuri, însă, ale poemului **Monada** rămîn exterioare, discursive, perifraze ale gîndului). Aceiași purtători ai harului, ai logosului atotputernic îi apar autorului „Spațiilor somnului” într-un peisaj de vară caldă, în poezia **Zid**.

În această carte, al cărei autor nu se reclamă de la programul oniric, cea mai frecventă vocabulă, statistic, este vis. După cum am văzut, proiectul oricărui poet este acela de a se reintîlni cu propria sa natură, natura ipotetică și ireală, ținînd de o lege generală care ar guvernă structura lumii ca ipoteză, și care lege generală se particularizează în creația concretă a artistului respectiv, după chipul și asemănarea sa. Acționînd ca o posibilitate infinită, despotică și imperativă asupra poetului, această lume se asociază de obicei visului, la fel de liber și nestăpînit în manifestările sale.

Dar nu acționează aici numai necesitatea de a asocia, de a compara și valorifica plastic, pe criteriul experienței umane, acest cîmp al artei de unde pornesc toate drumurile libertății, ci amîntita confluență are o justificare rațională în aparenta sa obscuritate: purificarea, eliberarea prin artă a aceluși substrat psihic cathartice asemenea visului incoerent, dar nu mai puțin revelator, incit se poate spune că visul este poezia de fiecare noapte a omului. Eminescu adîncește din rațiuni de elocvență natura congeneră a artei și existenței în formele ei particulare, reducînd totul la un vis al morții eterne, dar o moarte paradisiacă, „un inger cu părul blond și des”. Visul, așa cum apare în **Spațiile somnului** de Grigore Hagi, nu se plasticizează ca la creatorul lui **Memento mori**, el nu tresare sub aromele și culorile unei naturi de o frumusețe păgînată, așa cum le găsim la Eminescu. Peisajul general al arhitecturii lui Grigore Hagi amîntește o transparență de cristal și de meduză a cuvîntelor, cu goluri ce se mișcă mereu în structura materiei lexicale, golurile fiindu-ne sugerate de verbele numeroase ale poemelor; nu lipsesc nici florile de tei, nici dorul de moarte, nici visul, ca în **Sferle gravide**, unde asociațiile fals arbitrate creează o atmosferă de somnolență, o armonie eminesciană a uitării sub teii plini de arome, sferle constituîndu-se ca repere ale existenței inte-

grale, magnă invincibilă care se strînge mereu în sine toropită de fericire: „auz suav la temelia casei / balanță cumpănind departe-n cîmp / un tren de noapte zornăindu-și fierăria / și în grădina cupluri de privighetori înourate // ... // în teul sfînt mi-am îngropat tot somnul / mireasma florii nenăscute s-o respir / de-atîta sare-n trup eu simt cum ploaia / potop cu fulgere va izbucni-curînd // ce repede se-naltă iarba / au mai murit odată în pămînt toți morții / cometă de cuvinte tu rosteste-mă-nainte / tot mai adînc din mine ție mă abandonez // o cum se poate convorbi cu-n-tregul / mă fac în jurul inimii un cerc / și plîng în mine strîns”. Poemul **Ochiul suveran** încearcă să proclame o viziune plastică asupra lumii, deși cuvîntul (auzul) creează însăși lumea, armonia universală (pg. 18—21).

Simbolurile eminesciene care circulă în poezia lui Grigore Hagi din ultima sa carte nu indică o prelucrare epigonă a acestora cu mijloace moderniste de ultimă oră, ci ele își au rădăcina în straturile profunde ale unei lirici aparent haotice și abstracte. Luna, marea, teiul, cîmpia, fîntina apar mereu și încălzesc scufundarea cu ochii deschși a poetului în apele impersonale ale visului, în lumea fantomatică și austeră a artei. Iată o melancolie, pe care numai dorința cu obiect infinit o poate naște: „Mama urmașilor mei / aș vrea să fie fîntina / singuratecă-n cîmp / culoarea galbenă-a verii / planînd în fire de grîu / mireasma teilor tineri / crescuți rugători / pe-o sămîntă uitată / lumina de lună ce-astupă / urmele pașilor noștri în lut / tiparul la sine ușor ridicîndu-le / visarea dinții lîngă marginea mării / tăiată din noi cu un murmur de valuri / vocala ce-alungă-need din cuvînt / și-o găsești uneori pe morminte / poate atunci / dintr-odată / mi-ar trece / viața-ntr-o viață mai largă / mai aptă să-ndure nemărginitul / eu însumi aș vrea să fiu fiul / născut în albastrul de seară / unde-au pierit / prinzîndu-se-n lume / teiul cu luna” (Oră oprită).

„Dorul de neființă” al poetului, înțelegînd prin aceasta nu atât regretul absolut al încarnării și al călătoriei în această lume, cît ipostazierea într-un punct, o abstracțiune a cuvîntului, capabil să-l transforme într-o ființă posibilă la infinit, dar eminescian în esența sa, îl găsim și în poemul **M-aș ascunde**. Pctul pare un convalescent pe cale de a trece dintr-o stare în alta, un eden îl absoarbe dintre lucrurile violente pentru care, de acolo, din acel spațiu și timp al purității, să dicteze o nouă armonie și împăcare neliștitor acestei lumi (**Fuga**). Voluptatea absentei, a trăirii prin cuvîntul demiurgic, nu se poate compara decît cu aceea a tăcerii, la fel de revelatoare pentru sensul creației. Difuziunea aceasta în obiecte ascuțite, în ființe și gesturi stranii, dezintegrarea percepțiilor rutiniere și recrearea unei lumi transparente ca un miraj, nu ar fi fost posibilă însă fără lîntul voluptăților melancolice venînd din explorarea ființului eminescian, cel mai adînc și fecund pentru talentul adevărat al lui Grigore Hagi. Chiar dacă structurile transparente ale poeziei sale palpă unora în fața noastră ca un miraj intangibil, chiar dacă prin golurile mișcătoare ale acestei arhitecturi marcate de o prea înaltă frecvență a verbului se întîmplă alteori să nu vedem ce aștri îl veghează, un duh gravific leagă materia verbală a unei cărți scrise cu sinceritatea unui talent reprezentativ pentru poezia noastră actuală.

Desen de ION IANCUȚ

Dan LAURENȚIU

ELENA STAN Poezia lui Eminescu în Transilvania

Dacă materialul ar fi fost altfel structurat, cartea Elenei Stan, Poezia lui Eminescu în Transilvania, avea toate șansele să devină o lucrare strict bibliografică, ce e drept, mai puțin personală, însă, măcar în cazul de față, de mai mult folos. Dar și așa cum este concepută ea constituie un bun mijloc de informare pentru cititorul interesat. Pe parcursul celor patru capitole (Introducere, Căi de acces, Opinii critice, Ecouri lirice), autoarea își propune să demonstreze că în literatura ardeleană, între „momentul Mureșanu” și „momentul Goga-Agîrbiceanu” a existat o „verigă de legătură” — opera lui Eminescu. Demonstrația are în vedere trei aspecte ale problemei (circulația opere eminesciene, opiniile critice formulate pe marginea acestei opere, influența poeziei lui Eminescu asupra liricii ardelene) și se sprijină aproape în exclusivitate pe fișă. Un subtitlu al cărții ar fi putut fi „comentarii la o bibliografie”,

De altfel, principalul merit al lucrării e de natură informativă și ține de o vădită aplicabilitate a autorului pentru stringerea și ordonarea de date. Informația se distinge prin acuratețea cu care e formulată precum și prin multitudinea aspectelor sub care e urmărită. În capitolul al doilea, de pildă, ocupîndu-se de receptarea și circulația opere eminesciene, autoarea semnalează aproape tot ce găsește: necrologe, informații biografice, serbări co-

liste cu postumele, programe ale societăților de lectură, listă cu fragmentele din poezia eminesciană citată în presa vremii, traduceri în limbile maghiară și germană, chiar și o listă cu poeziile închinete de Eminescu unor contemporani de-ai săi și reproduse în revistele din Ardeal. Procedul este același pe tot parcursul cărții mai puțin ultimul capitol. Ecouri lirice, consacrat influenței exercitate de poezia eminesciană asupra

mite nu numai evidențierea materialului într-un cadru mai adecvat cît totodată și reabilitarea lucrărilor de acest gen, indispensabile unei culturi moderne.

HAIDE VICTOR Baladă lucrurilor pierdute

Semne de poezie se găsesc peste tot în acest volum de

nim a fuma pe-ndelete / nepricepuți, scormind în tăciuni / rășină și urne de fete / ori ca în aceste Colone: Cînd păsări se pregătesc de plecare / coloanele sînt un filfuit rece / ghemuit în pietre ca o-ntristare / și roca tăcută începe să sece. // Ciobanii vin singuri nechemati de vreun spor / trag baltașul de la briu și în piatră / sapă fîntini participă neconvînși la omor / și piatră îi iartă. // Prin ruina înaltă a coloanei-fîntină / vîntul răsună stele se sting apele sună. // Deocădată autorul pare a se regăsi mai bine în poeziile scurte și rimate deși fragmente reușite găsim și în poeme mai lungi cum e Defăimarea Diane: Partea dreaptă am fost eu / tu partea mea stîngă // de gîndul meu / încordat la refuz / delta brațelor tale / a pornit să se strîngă / fată frumoașă / frumoasă / fată năstăgă. //

Desigur, nu se poate vorbi încă de un univers poetic, de un timbru personal și aparte ci doar de o sensibilitate capabilă în principiu să genereze poezie. Dovezi există. Mai puțină grabă din partea autorului ca și un plus de exigență din partea editurii ar fi permis, credem, un debut mai concludent.

LECTOR

breviar

memorative, ridicarea de monumente, rapoarte școlare, manuale, ilustrații, programe de învățămînt, serbări școlare, biblioteci care au achiziționat cărți despre (de) Eminescu, liste de poezii cele mai frecvent recitate (unde și cu ce ocazie), liste cu antumele reproduse de revistele ardelene,

liricii transilvane. În acest din urmă capitol, lipsindu-i obișnuitul pretext de comentariu — fișă, și neputînd întotdeauna să și-l „inventeze” singură, autoarea recurge la o propoziție din **Maiorescu**, **Perpessiciu ori Călinescu**.

Reținerea cărții într-o nouă formulă (bibliografică) ar per-

debut. În Tinerete, incertă și suavă, de pildă: Stăm lîngă foc ca bătrîni / șuierînd cînd p-a-vedem ce face / s-alungăm în zăpada tirzie / oboseala din oase. // Cîteodată ieșim la vînt / nu prea departe-n păduri / flîndăr / ar descrește copacii / înspălmîntați de securi. // Unul din noi răsucește-o țigară / și por-

avant-
premieră
editorială

GOGOL

„Povestiri din Petersburg”

Traducere: Alexandra Bărcăcilă și Natalia Stroe. Prefață: Tatiana Nicolescu (E.L.U.).

MIRCEA ȘERBANESCU

„Privind cinematografic”

Proză scurtă (Ed. Tineretului).

GRIȘA GHERGHEL

„Înmulțirea cu unu”

După ce a debutat în 1968 cu „Nici o tangentă la inimă”, autorul publică a doua sa carte de versuri.

SEBASTIAN COSTIN

„Femios”

Versuri. Debut editorial (Ed. Tineretului).

MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE RESTITUIE. RUGAM COLABORATORII SA NE TRIMITA LUCRARILE DACTILOGRAFIAȚE.

LUCIAN BLAGA

(Urmare din pagina 1)

Dar în genină, Blaga nu simte nevoia să coboare chiar până la amorfismul acesta absolut de ordin oarecum speculativ. Față de confrății săi din Occident, cîntărețul lui Zamolxe privește formele trăirii autentice, originale, ca o realitate familiară, fiindcă are credința persistenței lor în lumea satului arhaic românesc. „Arca lui Noe” se petrece în preistorie; dar oricît de îndepărtată ar fi epoca, ambianța rurală se prezintă neschimbată.

Piesele lui Blaga fug de denumirile obișnuite ale genului, vor să fie „mistere”, „jocuri dramatice”, „pantomime”, așa cum operele unor Kaiser, Hasenlever, Uruh și Toller sau Werfel, Barlach, Paul Kornfeld, Heynck și Bronnen aveau ambiția să constituie nu „comedii” sau „tragedii”, ci „utopii”, „scenarii extatice”, „strigăte”, „dansuri ale morții”. Personajele, ca în „Zamolxe” evită individualizarea, rămînînd de cele mai multe ori la condiția lor pur categorială, adică: un bărbat, un moșneag, un tinăr, un cioban, un mag, un popă, un om cu cercei în ureche, un băiat, o babă, niște zidari desemnați doar prin specificarea „întîiul”, „al doilea”, „al treilea”. Când intervin personificările, acestea nu schimbă mare lucru, fiindcă și ele ne trimit la o lume mitică și-i păstrează natura emblematică, rezumativă. „Nona” din „Tulburarea apelor” este o „fiică a pămîntului” ca „Ivanca” din „Fapta”. Prima, intruchipare a tentației carnale, umblă îmbrăcată în mătase roșie lipită de trup și închipuie prin toate gesturile ei flacăra singelui jucînd aștiațoare. Cea de a doua dăntuiește goală sub ploaie. În „Meșterul Manole” eroul principal e un personaj de baladă. Tribunalul ardelean, Avram Iancu, din piesa cu același nume, Blaga îi înlocuiește ființa istorică, iarăși cu alta mitică. Căpetenia moților în revoluția din 1848 e o pasăre care a luat temporar înfățișare omenească. Miracolul are loc într-o geografie montană de basm; printre goruni străvechi, tufe de singur și stînci sălbatice, muma pădurii, „muma rumănilor” veghează săvîrșirea minunii. Voci firave de fete se aud îngînînd un straniu cîntec popular: „...In pădure / Toate păsările dorm. / Numai una n-are somn. / Cată să se facă om. / Conflictul se desfășoară, nu între indivizi, ci între forțe elementare, duhuri ale vieții și principii cosmice. Cronică semnată de Paul Sterian din „Gîndirea” (Nr. 3, 1931) la „Cruciada copiilor” (1930) sublinia apăsător tocmai aceste particularități ale dramaturgiei lui Blaga. „Ne-am înșela dacă am crede că personajele care sînt chemate pe scenă sînt: Teodul, călugărul catolic, Doamna Țării Românești; Ghenadie, starețul, Radu, copiii. Personajele sînt de alt ordin: „Lemnul”, „Minunea”, „Jurămîntul”, „Cîntecul”, „Lumina”, „Ierusalimul”, „Fuga” și „Starea”. Nu oamenii se bat între ei — duelul e incins între „Simboluri și Noțiuni”. Intr-adevăr, piesa opune inerția și transcendentismul ortodox prozelitismului catolic și ambițiilor lui etatiste lumești.

Tot pe un asemenea tip de conflict abstract e construită și drama „Tulburarea apelor”. Aici spiritualismul creștin răsăritean se luptă cu singele Popei, păstorul valahilor din Transilvania, făptură rustică, în haine preoțești, haiduc al bisericii, ispitit de îndemnul luteran la recucerirea sălbaticei naturale. Pacea o aduce, sacrificîndu-se și salvînd corpul credinței tradiționale alt „duh” al unui străvechi eres local care propovăduiește învățătura lui „Iisus-pămîntul”, adică o formă de panteism primitiv. În „Avram Iancu” se ciocnește spiritul pădurii arhaice autohtone cu cel al pustiului.

Teatrul expresionist a mutat — cum se știe — scena din planul realității exterioare în cîmpul misterios al inconștientului, materializînd dorinți; refutate și dîndu-le intruchipări fizice prin figuri și acțiuni care nu mai respectă logica determinărilor obiective. „Fapta” ilustrează direct această tendință. Dacă în „Daria” complexul oedipian își face simțite efectele doar prin acte cu o motivare psihică abisală (băiatul eroinei se sinucide, după ce ea îl silește să ducă o scrisoare bărbatului pentru care vrea să-și părăsească soțul) în cealaltă piesă „freudistă” a lui Blaga, pornirile inavabile din străfundurile sufletului devin prezente vizibile. Pe personajul principal îl inconjoară la un moment dat zece inși identici ca înfă-

șare cu el. Sînt diversele materializări anterioare ale „arheului” său, morții pe care-i poartă în singe și-i dictează impulsuri ucigase. „Tatăl” se manifestă nemijlocit ca rival erotic al fiului; e un preot răspopit pentru apucăturile sale faunești și animalitatea lui exercită o atracție invincibilă asupra fetei pe care o iubește eroul. Acesta scapă de pornirea spre crimă numai „defulindu-se”, săvîrșind sub o formă simbolică gestul asasin.

Dar restul pieselor lui Blaga nu are nici o legătură cu psihologia, fie ea și freudiană. Majoritatea lor aparține acelei specii care a fost numită „das verkündigungs-drama” (drama „vestirii”) și pe care a cultivat-o teatrul expresionist german. Faptul că tema „Omului Nou” n-a prea găsit, sub latrăa ei socială, ecou în literatura română, și cu atît mai puțin la „Gîndirea”, a împiedicat să li se distingă adevăratul caracter. Eberhardt Lämmert atrage atenția că acest tip de dramă se bazează pe un „sincretism” de idei politice, etice și religioase cu privire la felul în care umanitatea urmează a se „salva”. „Omul nou” apare înfățișat ca născîndu-se mai ales printr-o prefacere lăuntrică și semnul ei cert este puterea de jertfă liber consimțită în folosul colectivității. Ideea utopică se vedește eficientă nu atît prin ceea ce comunică propriu-zis, cît prin intensitatea cu care ajunge să fie trăită. Transformarea se petrece sub acțiunea contaminantă a pildei, e o revelație și mulțimile o capătă, fiind zguduite pînă în străfundurile ființei de gesturile eroului și aduse la o comuniune extatică de demonia lui. Ideea se multumeste adesea să se rezume la acele „Schlagwörter” din drama expresionistă a „vestirii” ca în „Gas” de Kaiser sau în „Menschen” de Toller. Gestul, în stare să dezlănțuie energii spirituale nebănuite și să le poarte la o exaltare suprafirească, e chemat să joace aici rolul hotărîtor; spectacolul tinde către o simbioză cu „misterul” religios. (Eberhardt Lämmert: Das expressionistische Verkündigungs-drama, în „Der deutsche Expressionismus”, Formen und Gestalten, Vandenhoeck & Ruprecht in Göttingen, 1965).

Cele mai multe piese ale lui Blaga au o astfel de factură. Sacrificîndu-se pe sine, Zamolxe le aduce Daciilor pe adevăratul Dumnezeu. „Misterul păgîn” se încheie cu această „veste”; o voce din mulțime spune: „Orbul e iarăși printre noi” și o alta completează: „și-n noi”. Tot o „jertfă” a Moșneagului îl vindecă pe Popă din „Tulburarea apelor” și-i face să aibă revelația credinței în „Iisus-pămîntul”. Gestul a provocat iarăși o fundamentală prefacere omenească. Plecînd în lume spre a predica învățătura Moșneagului, Popa spune: „pe aici prin ușa aceasta ies din mine”. El a văzut „ce nimenea n-a văzut”. Soția preotului încearcă să explice astfel faptul tulburător la care a asistat: „...Aici s-a întîmplat ceva ca în altar cînd vinul se schimbă în singe de Dumnezeu”. Murînd, tinărul voievod din „Cruciada copiilor” arată drumul spre adevăratul Ierusalim, cel ceresc. Mamele își uită durerea fiindcă recunosc vocile băieților lor pierduți în corul care însoțește trecerea prînzului pe tărîmul de dincolo. Ingenunghiînd, ele spun cuprinse de elanul extatic unanim: „Întîia: Parcă aud cîntînd pe Petru al meu; A doua: Parcă aud cîntînd pe Simion al meu; A șaptea: Cîntă toți cei ce-au murit”. Și starețul Ghenadie confirmă miracolul care s-a petrecut, adăugînd: „Cîntă intrînd în Ierusalim, în vesnicul Ierusalim”. Un sacrificiu cu Valore redemptorie are loc și în „Avram Iancu”. Moșul se închină în fața pasărei, osîndită să preia suferințele neamului său. Arătarea îi amintește simbolul „răstîgnirii” și nu pregătă să i-o spună: Mare și nemișcată ca o troiță ești. Umeri de cruce ai...” La sfîrșitul piesei sufletul Iancului se „împrăstie”. Fostul tribun are cojocul murdar și rupt, barba crescută și un zîmbet pustiului pe față. Cu pași „rituali” urcă o potecă în sus, spre inima muntelui, îngînînd: „Aici am fost pasăre și m-am făcut om. Acu mă duc iar în pădure — mă duc în pădure — să mă schimb. Muma pădurii, muma noastră acu mă fac iar pasăre, acu mă fac pasăre”, nu fără a „anunța” înainte venirea unui ceas minunitor „peste zece ani, peste douăzeci, peste o sută de ani...”

Piesa „Meșterul Manole” conține chiar în miezul ei ideea jertfei ca preț al împlinirii omului creator. Ca să înalțe mînaștirea pe care o visează, eroul trebuie să-și zidească în

ea soția. Acțiunea dramatică înaintează aici prin acele succesive dezlănțuirii stihiale din teatrul expresionist, surprinse în momente de furtunoase mișcări exaltante. Nu lipsesc nici gesturile și „cuvintele-cheie” (Schlagwörter) care declanșează demonia sufletului mulțimilor și o împinge la faptă. Iată o asemenea „viziune” în care comportările personajelor, prinse toate de același ritm nebunesc, se readuc la o grandioasă coregrafie extatică. Porniți să închidă trupul nevastei meșterului în piatră, zidarii lucrează ca niște posedați, cu furie, cu disperare, căutînd să înăbușe printr-o descărcare teribilă de energie creatoare orice ar mai putea rămîne mîrgînit și prin urmare muritor în ei:

Al patrulea

Din gură de iad și-nvînsul mister, —
noapte și zi creștem spre cer.

Al doilea

Sus scînduri și birne, zi lungă și noapte.
Otravă și slavă culegem din fapte.

Altul

Var și cărămidă

Altul

Zvîrliți tencuiala

Altul

Sfoară și plumb

Altul

Scînduri și cobile

Altul

Ochilul de apă

Altul

Noapte și zi

Altul

Zi și noapte

Altul

Mina nu se oprește

Altul

Venî și slavă

Manole

(urlă plîsînd peste ei un bici fantastic de lung)
Lucrați băieți! Oh, deasupra aceleiași păreri
fără s-aducă vindecare, soare și ceruri mari.
Sufletul a băut fapte și povești amare. Lucrați zidari!”

Extrem de originală e însă la Blaga stofa din care sînt croite mai toate piesele sale. El izbutește să folosească și aici același zăcămint folcloric singular: surpriza e de a constata cîtă substanță dramatică inedită poate fi scoasă din credințe ancestrale obscure, plămînuiri mitice naive, practici magice populare. Cu un cuvînt din materia spirituală a „eresurilor”. Blaga se ferește să cadă în etnologic.

Intuiția lui artistică profundă e de a încodi luminisurile metafizice ale acestor aspecte ascunse pe care le ia „sacru” în viața colectivităților umane. Referințele frecvente ale folclorului românesc la „grîul cristoforic” sau la „cerul megiaș” îi vorbesc despre o credință în „Iisus pămîntul”. Aceste forme de panteism spontan, elmentar, Blaga îi deschide brusc o zare transcendentă cu dramatice implicații etice. A fi renunțat, după ce e inviat din morți la orice prezență terestră, ar însemna pentru Iisus a-i fi părăsit pe oameni; o astfel de credință îi va contrazice ideea carității lui nemărginite. Iisus nu s-ar fi înălțat la cer, ci s-ar fi intrupat în pămînt ca să ne fie aproape — spune Moșneagul din „Tulburarea apelor”. El „e piatră”, „e muntele”, „totdeauna lîngă noi — izvor împede și mut”. În legenda Meșterului Manole bazată pe străvechea practică magică, de a îngropa o ființă omenească la temelile zidurilor care vor să dureze, Blaga descifrează o credință bogomilică. Și acestea îi va surprinde conținutul dramatic. Dacă „întru veșnicie”, „bunul Dumnezeu” și „cîrcinul Satanail” ar fi frați? Dacă și-ar schimba între ei „obrazarele înșelătoare”? Dacă ar sluji unul celuilalt — cum sugerează starețul Bogomil? Dintr-odată, iarăși ipoteza metafizică aduce o răsturnare dramatică de valori morale, lăsîndu-l pe Manole pradă „puterilor” și sufletul omeneșc, cîmp luptei unor neînțelese finalități ale firii. Pe specularea substanței acesteia conflictual inedită a „eresurilor” într-o ordine cosmică și transcendentă se bazează și piesele „Învierea”, „Cruciada copiilor”, „Avram Iancu” sau „Arca lui Noe”.

E interesant de observat că însăși funcția spirituală pe care le-o descoperează Blaga unor asemenea credințe populare implică ideea „jertfei” din drama expresionistă a „vestirii”. Ele s-ar sacrifica pentru a ajuta împăcarea, pronunțate atracții spre „organicitate” a matricei stilistice autohtone cu ecumenismul creștin, circulînd fără nume, fără paternitate și fără a se dezvolta într-o doctrină, asumîndu-și forma aceasta de existență subterană, eresurile au îngăduit păstrarea intactă a credinței ortodoxe și au îngăduit biruirea ispitei schismatice „printr-un proces de sublimare pe planul imaginației legendare și poetice”, lucrînd ca niște adevărate „ventiluri” sufletesti. Sincretismul social, politic, etic și religios din drama „vestirii” se realizează, la Blaga, cu prețul „jertfei” lor și „Tulburarea apelor” ne-o arată foarte elocvent sub o formă simbolică.

Desen de MIHAI GHEORGHE

DUMITRU M. ION

Poeme în proză

Cadril cu lebede bătrîne. Doamne, s-Au tras trei gloanțe-n aer și-acolo din prostie eu dansam. Credeam Din Evul Mediu încă-n adormite, în Țitele femeii din insula papală și Dintr-o seară de april în amîntî-Rea lui orlando mă fereceam cu le-Bedele-n ceruri. Și, respirînd vul-Cani pe țărîmul mării aruncau bal-Coanele cu diamante, eu sînt în aer-Rul creștin, tu prăbușit înfrup-Tă-te cu pietre și seri către pă-Cat.

Cadril cu lebede bătrîne; sub pene Ascunse sînt picioarele de dragos-Te cutremură-te, și-acum sfîrșit, Grest de Dumnezeu cînd doar trei Gloanțe-au mers în aer și-acolo, Din prostie încă mai dansam.

*

Ci încă oamenii așteaptă în saline Boala soarelui și a mimozie. Și nu-Mai clopotele bat în bolți cu lim-Ba lor de-nfiorare și de moarte, Cînd lilecii se-nmulțesc în zbor, Iar aerul mai rar se lasă dus în Sufletul pierdut. Altare întrîstă-Te, săli de bal, amaniți nepricepsuți Trecînd cu barca prin adormite mlaș-Tini princiere și eu rîzînd, plim-Bindu-mă pe un perete de unde vîd Și mă cutremur că lumea-cu fe-Meie răsturnată de un val în care S-a fost zbatut chiar bunul Dumne-Zeu.

*

Hai să mergem pe lumea cealaltă, în Tr-o fastuoasă călătorie de seară Cînd vulpea se frezește cu botul pe Laber. Noi doi, ce pereche sîntîm, în Imperul nimicului! Am găsi un colț În care am trăi vesnic și împodobiți Ca șarpele cu clopoței. Pe o cîmpe-Cu crini: trece o sanie-ncheată din Picioare strimbe, de inger; Doi mîgari Regali rag trîgînd sanie și-în urmă Curge lapte. Și noi, ce pereche sîntîm, Dormim pe o piatră în Insula Pastelui. Să vedem stelele-n cratere: ce căldu-Ră de moarte și noi vrem să facem o Sală de bal cu policandre de sare și Lumini de-nviere.

*

Tu știi prea bine, coborîm și lacul Ține pentru noi ascunse grădine-n Care moartea se poate îneca. Dar ce Întineric s-a născut de-odată cum Ar înflori pe lume mucegaiul și eu Aș aduna cu frică ultimul buchet să Ți-l ofer peste zăpezi. De-acum e Toamnă și Dumnezeu cunoaște cîtă pu-Tere doarme-n noi; și bruma cade pe Cearceaful alo și-n dragoste ne Ți-Nem în căldură cum doi urși polari Pe-un țîrm norveg.

*

Ci tu plîngînd plîpînd n-aveai de Unde știi că-n luminări se string Cu fericire cămilele împodobite Și printre crăpăturile secundelor Slobod cocoșele de lacrimi; ci ni Ciadată n-am știut să plîngem trist Ca luminarea: o frunză care își în-Ghite creanga: o picătură care-și fu Soarbe marea: un marinar care-și fu Mează mort vaporul: un leu ce scoa-Te limba spre pustiul și eu strîm-Du-mă sub degetele ce-mi picură Din mîini pe git.

*

Afurișă intrigă-n pustiuri; ni Sipul ca o femeie fosnește din Rochii și balul e aproape și ra-lul de prafuri se ridică: femeia Se dezbracă ușor de fulgii de ni Sip, ușor de rochie, ușor amantul își Mișcîndu-se rămîne goală, mai goa Lă decît orice femeie goală: u Șor se pierde-odihna veșmîntu-Lui de dedesupt, ușor amantul își Aduce-aminte de altă rochie și Raiul de prafuri se ridică și su Rîzînd femeia se dezbracă-ncet de Fulgii de nisip, încet de rochie, Încet mișcîndu-se rămîne goală? Mai goală decît orice femeie ase-Menea cu ea și balul e aproape Încît își vine deodată să cozi Bolnav în intriga pustiului.

*

Crist, vinde-mă: eu nebunul și sin Gurul crin cu aripi de libelulă Am două tulpini și sub fiecare tul-Pină femei care plîng; uite ce în Timplare, rise nefăcîrului și plî-Ne mîncînd paseri cu pene albe de Lînd: să-l prîndem, să-l frîngem gi-Tul și să-l otrăvim ochii cu șam Panie din carne: veniți după mine să Vedeti unde mă pot ascunde, să pu-Teți striga: nemerucîl, doarme: ve-Niți, veniți, întoarceți trupul lui. Cu două tulpine pe cîngi: prostilor, Domnilor, prietenii mei fericiti eu Nu mă țîrăsc: stringeți vreașcari de Lămii și aprindeți-i gura: cu ce se Ascunde sub limbă: dar în pîrul ne-Gru ca firul de moarte: și mă cutre-Mur eu perfectul, singurul crin cu Aripi de libelulă: pre două tulpini Fiecare inimă se desată cum mimo-Sa pudica.

*

Suntem atît de obosiți încît în peș-Tera din fața noastră vom dormi trei Sute și zecezeci și cinci de zile și dimi-Neașu vom găsi de pază-un leu bătrîn De-atîta somn și cum ne va vedea el Va muri rîzînd. Și noi călcînd prin Mlaștine feline, vom amvăsura întoar-Cerea la moarte și vom sări în rîpi Le pe unde sedusă-o fost cîndva o Oaste de femei. Mă vei cupîndi și-n Tr-un fast banal vom număra de cite Ori în maluri se liniștește apa.

ION MĂGURENI

Mișcări

Poeziile lui Ion Măgureni sînt ușor demontabile. De regulă, ele se constituie din două elemente: a) enunțul „ideii” sau al „sentimentului”; b) fundalul pe care acestea sînt desfășurate — un peisaj, cel mai adesea. Dar să consultăm textele. În poezia Cer negru, de pildă. Iată fundalul: Cer negru. Și frig. / Ghearele moarte-ale crengilor / Rîcile măduva vîntului. / La margini, / Alburese parcă fulgi / și iată „sentimentul”: Pe unde mă ești?... / Undeva, la un capăt de lume, / Tot ești — / Și-i de-ajuns / O undă îmi trece prin suflet ca o caldă suflare de miel. / În poezia S-a stîns în copaci, fundalul: S-a stîns în copaci / Focul cel roșu-al corozanelor. / Piclă și scrum pretutîndu. / În trunchiuri și-n crengi / Au intrat amoruți / Șerpîi toamnei... / și „sentimentul”: Strop după strop, / De pe solzii lor verzi / Picuri grei de venin / Imi alunecă-n suflet... / ș.a.m.d.

Procedul în sine nu e neapărat reproșabil, cu atît mai mult cu cît, chiar în volumul de față, se dovedește viabilitatea lui. Reproșabil e însă a-buzul, supralicitarea exasperantă a aceleiași formule poetice. Să recunoaștem că optzeci și una de poezii făcute după o singură „rețetă” e, oricum, prea mult. O piclă deasă acoperă cartea de la un capăt la altul și prin ea cu greu se mai poate distinge cite ceva: o „toamnă galbenă ca orzul”, niște „locuri dragi” („...bărigan nesfîrșit... ulmi săraci, / roși de soare, stîngerii...”), o cădere („cum cade în lan din vîzduh zburătoare sleită”), un regret (Unde-s tineretele noastre, iubito? / Stringete-n brațele mele / Și taci), o presimțire (Din vinul tău vechi de la facerea lumii / O, preaputernice soare, / Toarnă-mi azi ochi — / E inima mea, / Și-n cupa ei strîmă / Nici un strop n-am să las: / ...Căci disează / Voi trece cu tine sub podul pămîntului / Iar mine în zori / Din noi doi / Numai tu / Veji ieși peste lume...), o noapte a sufletului: (Burnitează pieziș, / Picla m-apasă pe umeri. / Spre

piscuri / Se-ntunecă cerul. // Unghiuri prelungi de cocori mi se-ngroapă în, singe. // Ud, / Între deși mărăcini, / Sufletul-mi intră țîrîș / Să-nnopteze.). Stereotip și livrești, „mișcă-

copacilor, ci prin simplul fapt că locuia în preajma lor, dar fără să-i îngrijească.” (p. 7). „Gra avea evlavie pentru struguri” (p. 10). „Ei urma să compenseze lipsa celui plecat...” (p. 35).

„Pentru ce atîta neliniște și imbulzeală, cînd ar putea sta fiecare la casele lor” (p. 26). „Aștepta o a doua umbră, care nu se vedea de pe plajă, ca prima ar spune: „bun venit”, dar ultima ar fi posibil să vină pe neașteptate, din nisip, din mare sau din întineric, pentru a sta lîngă cealaltă umbră” (p. 27).

VICTOR TIMOFTE

Imbarcarea pentru Cythera

„El era un om al pădurii, dar nu era numit pentru paza

24). „Pentru ce atîta neliniște și imbulzeală, cînd ar putea sta fiecare la casele lor” (p. 26). „Aștepta o a doua umbră, care nu se vedea de pe plajă, ca prima ar spune: „bun venit”, dar ultima ar fi posibil să vină pe neașteptate, din nisip, din mare sau din întineric, pentru a sta lîngă cealaltă umbră” (p. 27).

ceastă viziune și se pregăti s-o anune, însă larma unui grup adunat în jurul unei mese nu avea loc pentru asemenea mărturisiri lungi...” (p. 54). „Răpirea e o confruntare ale înșușirilor adine și mișcările câlitate prin pîndă, și acelea spontane, care se ivesc în apărare” (p. 91). „Cînd ceilalți vorbeau, cuvintele le pleca de pe buze ca știrile radiofonice” (p. 97). „Dar probabil că dansau, de multe ori, și acest lucru se contura a fi pentru ei COMUNUL, și ei acum nu mai dansau, ci efectuau mișcări frenetice” (p. 96). „Decorul ră-măsese undeva în planul doi, ca orice decor care nu pătrunde peste oameni” (p. 114).

Ce se poate spune despre acest volum (al unui debutant, din păcate) care abundă în dezacorduri gramaticale, în încercări de limbă și de gînd, decît că apariția lui e un imens deservicior făcut autorului și, de ce n-am spune-o, editurii însăși. Prestigiul colecției Luceafărul a scăzut prea mult în ultima vreme.

ALEXANDRU BARNA

Liniștea zăpezilor

Alexandru Barna compune cu ușurință pe orice temă. Pe temă erotică: Oază în deșert ești pentru mine / și soare nalt rostogolît pe lunci, // îmi ești chemare-n timpul care vine / catapultat de timpul ce-l alungi. Paternă: Fire-ai draga tatii, mare, / Și-n porți stele-n cîngătoare / Și-n cosite miez de lună; / Fire-ai, draga tatii, bună. / Bată-te norocul, bată / Că pe mine niciodată, / Și cărările să-ți fie / Drepte și fără minie. Filială: Dormi maternă fîntînă, / cumpăna Ți-e îngem-nunchiată-n apus. / Apele tale ivesc mările / și de dor / șapte livoare din mine / și dar / șapte smuls. Cetățenească: Noi trăim aici de mii de ani, / Între Carpați ne-am scris cu singe istoria, / Noi murim aici de mii de ani, / Unde s-au născut Decebal, Ștefan și Horia! Nu ne aflăm, credem, în fața unei cărți de poezie, ci a unei versificări îndemnatice.

LECTOR

Miracol

Iată cum pe alicea aripi de corbi argintii
Se înclină cel de pe urmă crenel
Înfilirea noastră se alungește pe fluvii
Supusă în golul unui cuvânt
Ce sărbătoare
Și cîji vecini s-au adunat în tentacule
Călatori de o singură clipă și doar noi
Ne aflăm glorioși de două ori nimeni
În capăt de masă fugărit
O anumită culoare și apoi alta
Vedeți dragii mei
Astăzi cu largi deschideri vă oferim
Fragi pentru nunțile voastre
Și zădii și gustul uitat al trădării
Nu mai avem vreme aplecării-vă
De aici încolo doar.

Semne

In vis plâpînd albastrul unor dimineți
de gheață
Rătăcitorul prinț
Și cite câteva înapămintate stînga
S-au dezlegat pe talerul din stînga
În plin ocol de brațe risipind
Vezi doamne
Sub ceasul acestui păcat ne plecăm
Frunțile voastre de ceară în femeia iubită
Pașii noștri nu vor lăsa urme adînci
Întru sosirea zăpezii ard partru candelobre
Avem alina timp pentru înfilirea
Rarisemlor umbre din inima petrecută
pe flaute
Alitea mii de leghe
Și deopotrivă căldătoria în numele lor.

Un tirziu

Opriti puțin din frica aceasta și pentru
Nesfîrșitul nebul Dedalus
Nu înțelegi cum să vă spun
Se hotărîse cîndva un grad de rudenie
Eu făceam neîncetat pe fratele
El aștepta la fel de nesfîrșit
Și iată
De la început drumurile sînt cunoscute
Pe aici a domnit cîndva o înșelătoare femeie
Acum e zădă gemenilor frînți
Alegeți fără grijă un pas sau altul
Orice se întîmplă fără discuție
Nu s-a întîmplat nimic.

Punctul

Era în depărtare neliniștitul copil
Pe oceane întregite cu propria retină
Vedeți de fiecare dată vă înșel de la
inceput
Basmul nostru de iarnă
Are mai multe încăperi nelocuite
Aici cuvintele o iau înaintea gîndului
Într-una din nopți apărea eroul
Înșelătoare noastre cosmice
Îl deosebeam fără teamă iată-l
Același
Cu care săriseam peste citeva zile
Pînă în ascunzătoarea scumpelor daruri
O sumară alegere a faptelor
Și pașii se risipeau înapoi prin
Prelungi labirinturi ce castel bintuit
În mica oboasă fiecare domnește
Întrevederea celor doi martori
Este pe punctul de a lua sfîrșit.

Peste răspunsuri

Și apoi bună ziua domnilor
O mișcare a ochilor către dreapta în sus
Desigur e și așa cum îl știți
Necesar și grabit de o singură moarte
Cîtă umire îi întindem la picioare
Oricum ne bănuim împreună
Dar acum e tirziu să-l învingem
Mai precis
Noi sintem dialogul chiar spusele noastre
Ce pliciteală pătrunde printre apusuri
Cimpii alergate de canguri năluci
A răsunat luna cîtă importanță
Se adună atîtea fapte divine
Și apoi bună seara domnilor.

Un oarecare drum

Dar cînd va sosi timpul
Frate al meu ce frumos prizonier
Nimic nu mă îndeamnă la vreo eliberare
Stăm aici împreună unul din noi e stăpînul
Se aud furtuni sau mai degrabă nimic
Sîngele nostru nu se mai face același
Se rostogolește
O frică pînă în cea mai depărtată iarnă
La proprietatea bunicilor rătăcitori
Printre pietre de fapt totul e foarte simplu
Am ingenunchiat prea devreme
Înaintea primului pas chiar o basmul acela
Cum crește în noi vom pleca

Sărbători de iarnă

S-a făcut deodată prea multe ordine
Ne jucăm în parcul cu romburii și turle
Micile noastre animale suferă de foame
(Să ne înțelegem bine în aceeași ordine)
Ce e-er mai puțin zice în asemenea cazuri
Sintem alături
Nicolae cu toții și am primit daruri
De aceea ne vine foarte ușor
Înțipim peste blănuiri sub candelă
Să povestim peste noapte fiilor noștri
(Între timp am mai îmbătrînit puțin)
De mult admiriți fericiți
E semn că ne așternem cu grijă.

Ore

Țărni de ceară aprinse în aspru colind
Se întind printre ceasfaturi în zori
Aici se ascunde noaptea sub valuri
Se întîlnesc marinarii în cîntec
Și iată corabia cea albă întinsă
Pe citeva vise sasește în porturi
Deodată pe toate mările plinsului
Ții minte
Iubiti începu să ningă vesel
Erai tu admiriți peste un fals clavecin
Înaintea chiar de a ajunge în virtul turnului
Apoi
Fără milă dragostea s-a făcut a noastră
Cuminte și bună acum citeva clipe
Și iarăși la țărni de două mii de ani
Suridem copiii.

Oarecare

Ne apăsa cu un simplu salut
Adică ea stie mai bine care din noi
Se alungeste azi peste fluvii și care
Cel mai adevărat se întoarce
Ea
Este deodată corabia și țărni
E mina mea dreaptă peste războaie
Am putea crede că a sosit timpul
Mărturiilor din fiecare victorie
Ultima și mereu ultima pînă cînd
Trupul se încercuiește ameiților în cetate
Și cîntecul nostru și cîntecul nostru
Cum pași să uțiți acel sărman clavecin
Blindul erou încă mai doare
Așa din nou mișcarea chinată și stop
Am atins cea din urmă clapă.

strada dulgherilor

Fîndcă era duminică dîmneșă, am
dus cuierul jos, și separat pendula, și
le-am așezat la locul lor, pendula peste
cuier, deasupra, lîngă țeva umeză care
venea prin zid, am scuturat mîsură
joasă din mijlocul pivnii și cînd am
coborît am pus cearecaful umez în
locul chepengului. Nu-mi plăcea deloc
cîldura acelei veri. Cînd pendula a bă-
tat deja ultimul semn, galben și scur-
tat de o depărtare, a coborît cu capul
aplecac domnul Menăgăs, gîtit, cu
pantaloni scurți din piele și cu barba
frumos pieptănată pînă la briu. I-am
ținut frumos mina întinsă și după ce-
și-a afirmat umbrela, i-am pus-o cu
grijă la cuier. Imediat bunicul coborî
și el, însă parcă trecu cu ochii pe lîngă
noi, se așeză direct și începu să-și pună
piesele, cal lîngă cal, și pe toate cu re-
peziciune, cam cu ochii în jos. Îl agă-
tasem cocoșoa de dîmneșă în cuier, îi
înșesem bretelele albe, însă nici nu se
uita la ea, rămînînd cu ochii între pă-
tratele mesei, poate încruntat, aplecat
de cocoșoa de lemn, grea și deja mur-
dură. Se apucă atunci hotărît să mute
și deja își adunase lîngă el doi cai
albi și regina de os. Am așezat să mă
joc toate seile cu arce din fundul că-
mării, pînă lîngă piciorul scaunului, pe
care ședea bunicul și am sărit înapoi
din sa în sa, apoi iarăși din fundul că-
mării spre ei și a doua oară bunicul
s-a întors spre mine cam jumătate ridi-
cat și cu mina îmi făcea semn să mă
apropii de îndată. Era aprins și se în-
ăbușea în vorbe, totuși vorbea încet :

„Du-te și bate în tobă, băiete, răpăie :
să nu audă nimeni, du-te că a căzut
asa, deodată, chiar deodată”
Da, Domnul Menăgăs stătea acum
peste pătratele lui, dărima, aplecat cu
mîinile sub piept pe masă, peste piese,
parcă le fura sau le apăra de tot. Bă-
team, mă uitam și vedeam, băteam cît
puteam, însă mă chemă iarăși : „Dă-te
asa”, spuse, apoi se duse în spatele lui,
îi ridică și eu urechile să-i smulg pie-
sele, dar era desul de greu, barba le
acoperea, peste mîini, peste masă eu
mă grăbeam, dar bunicul mă lutea și
mă încurcam tot mai tare. După ce am
scuturat lăa întinsă și a rămas așa, cu
lăbărul albastru și bocancii grei, cu
barba dată într-o parte, bunicul gîfita,
cocoșoa de lucru îi era grea, nici
vorba să mai si-o pană pe cealaltă
Mama venise cu o noapte înainte după
o jumătate de an. L-a ajutat, apoi mai
mult lucra ea. L-au scos afară cu greu;
bunicul pînă în seara aceea de dumi-
neică îl și bășase într-un coșciug, dar
au trebuit să-l scoată, scîndură cu scîndu-
ră, să-l bala la loc iarăși, afară, apoi
l-au băgat și pe el. A chema dricul lui
Cleci fără muzică, umbra repetit și-l
apucase parcă o treabă așa drăcească.
De dîmneșă, am pornit toți trei, în-
dărătul dricului, înainte să se scoale
oamenii. Dricul părea cu soarele prin-
tre cracii lui negri, mai înalt, cam de
vreo două ori mai înalt, cu un cal sol-
dit. Domnul Menăgăs stătea întins,
a olo și mergea pe ultimul drum, cu
umbrela deasupra pieptului, în mina

șapte

SCHIȚE DE

strada
cu căldări

Intra pe poartă, întiași dată lăsa desăgile.
Clopotul bang, bang, bătea iute bang, bang, în urma ei ; ea nu îl
auzea. Mereu trăgea poarta cu putere. Pe asfalt se mișca cu greu.
Se uita între cele două căldări cu leandri, sufla de zece, douăzeci
de ori și-și punea desăgile.
Sufla și pe desăgi și zicea ceva. Apoi venea în casă. Vorbea ceva
despre sfinți, sufla pe mîini și-și ridică ia ușor, să nu stea pe ea.
Mereu avea o ie albă, albă de tot. Și mai avea și un basc alb, pe
care-l purta doar vara. Îndată ce venea seara, lua o cană de tablă, o
sufla pe toate părțile încet, cu grijă, apoi mîinile, apoi căra apă. La
toate florile noastre uscate și la leandri, sufla pe desăgi, iarăși căra
pe la măr și pe la păr. La urmă de tot însă nu uita niciodată să se
ducă la căsuța cu arc de păr, cu țiglele colorate aprins și cu domnul în
umbrelă și doamna. Acolo lua apă pe degete, ușor, ușor de tot, se uita
să nu o vadă nimeni, și stropea întîi pe doamna îmbrăcată de vară,
apoi pe domnul cu umbrelă, îi învîrtea încet, de sus, îi scoate pe cite
unul pe porțiță, îi sufla, îi stropea ușor, atît de ușor, că mereu am
simțit că-i plutește mina afară din umăr, că așa zboară ea de una
singură pe la gura ei, prin ceașca cu apă, pe capul doamnei, pe um-
brala domnului, pe leandri, pe florile noastre aproape de moarte, pe
pomii noștri, pe apa de la cișmea, îndărăt, înainte, ușor, ușor, ca o
lină albă.

strada
din coastă

M-au trezit zorii reci, cu mina
încă întinsă și lanțul auriu înfă-
șurat peste pumn. În candelă,
cît un bob, ultimul tăciune roș-
cat murea într-un fum subțire,
aplecac. Uneori îl distingeam
greu în picla albăstrie ; recu-
noșteam încet mirosul tare de
tămîie din fum. Arseae toată
cupa, plină. Nu mai erau lîngă
mine. Prin turlă și geamuri de
pumn și ochii reci. Și nici un
tăciune. Nimeni, zori reci și li-
niște multă. Deodată, calul gras
al Sfîntului Gheorghe, începu
să sară peste treptele de tran-
dafiri. Picla îl acoperea citeoda-
tă, tot mai deasă, cînd răminea
departe. Însă ridea, ridea fără
încetare, și nu slăbea calul. Pi-
cla de tămîie trecu pe sub burta
calului, în sus ; am văzut-o toa-
tă, burta întreagă, roșie, foarte
roșie, înșingărată de spini. Și
mai aproape, Sf. Gheorghe se
vedea clar, cu o pală de raze
peste ochi, rîzînd. Calul era sub
el, foarte dedesubt, și el ținea
cu un braț balonul alb din cer,
iar sulița o împingea în jos, su-
lița lungă între tufe, ridicîndu-
le. Chiar din virtul ei, un
boboc roșu de trandafir scăpă
sub copită. Iar picla se îndesi
cîte burta înșingărată și peste
tufele roșii. Galopul se pierdu
încet. Capul Sfîntului Gheorghe
rămase însă brăzdat de mînu-
chiul razelor, rîzînd fără oprire,
și brațul său zdravăn prindea
balonul alb, iar acesta îl ridică
în cer, între nori. Și atunci,
dinaintea stranei mari, lîngă pa-
raclis, bunica venea prin picla
albăstrie de fum. Venea cu ta-
bloul mare, înrămat, al bunicu-
lui, iar acesta venea după ea, cu
al ei, tablouri care stătuseră
pînă acum deasupra patului
mare, înalt, de nuc. El venea
încă obosit, îndărătul ei, tîrînd
altă capriciorul. Și-n el am
văzut minunate lucruri, dar
acestea au dispărut ca ursul din
capătul unei străzi. Nu știu mai
mult, a plecat și el, ca și ursul,
atunci.
Cîntecul lor suna încă și mai
limpede, dar acela pleca înspre
ușă, în fum, către lumina cră-
patului larg. Și cîntecul suna
mai limpede, mai trist. Doar ri-
sul Sfîntului Gheorghe se apro-
pia și se prăvălea atunci din ce-
rurul lui, citeodată mai tare, cite-
odată mai îndepărtat ca o ușu-
rare. Însă ca și ursul, acela ple-
case definitiv.

strada inundată

Care-i datina ce-i făcea pe cei mai mulți credincioși să
se uite afară prin geamuri ? De taină, către guri de rai parcă,
încrămeneau la omi de-o lene. Priveau prin geamuri puștii
străzile, în ocol strîns, pînă la alie geamuri apoi ca un talaz
ce se-ntoarce, treceau și de astea mai departe, spre altele,
tot mai puștii. Între ele, străzile așteptau într-o venioasă ver-
deată, zbatîndu-și vechile spinări de asfalt. Ciădiri albe, fere-
cate cu largi geamuri, părăsîte în paragina grădinilor. Puhoi
gras de ierburi, cu falduri de iedera, cu furisări subțiri de
șopîrle și gușteri. Ferigi răsfrînte se aplecrau pe spate, moale,
în leșinul străzilor aurii, încerate în praf. Mai ales, era un
loc spre care ochii tuturor rămăseră vreme îndelungată în-
cremenii. Un cor de zidiri năruite doar pe afară, ascundea
în dos botul corăbiei de lemn arcut, întors, cum îl voiseră
toți de demult, pe hirtile de sub coatele lor, acum galbene,
înțoarse, răsucite ca după arsuri. Pînă la cotul străzii acele-
ia, în fața oboalelor răsucite, trase pînă-n pămînt, trei
lăutari rămăseră cu un zimbet, neșters și cu arcușurile în-
tînte pe coarde. Perdeluții de flori gâlbul și albastre, abia se
mai zăreau prin acel borhot, cu lumini jucate pe obraji, între
frunzulițe. Părea că stau la taifas cum să afle de întregul
corăbiei ce-și încolăcea acel pîntin al puștii, ca pe un taler
în pirozeaua țării ; cel mult așteptat, ce trebuia să-i la pe
toți cei ce-l așteptau, pînă nu ar fi intrat cu toții în surghiu.
Sala putrezea deasupra lor, încet, acoperindu-i cu praf, pînă
cînd soarele tăie cu greu raze-n acel burhai. Ca roasă de
schioas, sala se apleca încet, cu zidurile înspre dedesubturile
lor. Învătaseră multă vreme și au ajuns odată să deslușească
forma acelei corăbii pe de-a-ntregul. O desenaseră pe mese
întinse, o trecură-n icoane nenumărate, apoi o înălțară chiar
deasupra pangarului. Știau că trebuia să vină înainte de a
se înălța puhoiul de ape. Strinseră totul și-l așteptară o vreme
de nemăsurat. Apăru atunci cu botul întors de coră-
bie și se oprise înaintea străzii cu oboalelor trase.
Toamne cu convoaie de frunze trecură și ele în încrămene
dupăamiezii de duminică. Razele le treceau printre închei-
turile degetelor, înșindu-le galben-ceruitele pămîi. Mese cră-
pate, alburi, pline de praf, cu palme vechi, coate, cu frunți ;
călimări uscate se înșirau pînă-ntr-un fund de ziduri că-
zute pe mese. Convoaie grase de frunze, colindau nebune
străzile, se duceau să se întoarcă-n vîrtejuri. Dintre cei care
așteptau de demult, la fel, doar cu pietele crescute mai mult
și atît, cu panglicile albastre și fundele alburi ale iubitelor
lor la grumaz, cei ce se spînzuraseră, aplecrau capul pe o
parte, înduplecări, mai încrămeneți. El, mai aproape de ploi,
cucurubea, ploii, picături desprînse amar, îndelung de pe stre-

șini. Sub ei, plânsi vechi, întinse, mai multe-ncolăcite pe
mese. Pisici mieunau îndelung între ziduri. De pe pereți
deja cădeau încet păpuși, paparude cu panglici atît de vii.
Între mesele lungi cădeau în moloz fuioare de pofte, halvete,
Cei de-afară plecaseră cu mult timp în urmă. De-atunci
locurile erau fără ei. Casele gata făcute nici nu-i acopereă
de vînturi și ploii, masinării lăstate. Lumini de jăratec pe case,
cîntece, cîntece multe, în tot felul de tiere noi, mai puter-
nice. Între coastele sălii crescuseră un copac. Crescuseră tot mai
mult, frunzele lui răcoarose le fosniră umeze, pe frunți, pe
pleoape, pe obraji.
Foșnetul lui începu să se ascundă în liniște de cruce. O
apă curse printre mese, secă, se umflă, ieși pe maluri, apă
lată cît ținea locul dintre șirul de mese. Pestișii argintii săreau
leneși printre sculele-nvechite pe mese. Largi cupe căzură
rar de pe bolți. Fire de farfurii. Caiata pierduse un ochi,
dintr-un zid îl strigau furioase pisicile, fără oprire. Le auzi
și muri-n moloz, înțepenit de durere, doar cu-n ochi. În apă,
strălucirile a două cununii împărătești stăteau nîșne, din
praf, roase de vreme și încrămene. Cu ochi verzi-turburi
așteptau încet scufundarea. Împăratul clătina din cap, ne-
dumerit de-o scăpare. Parcă trezit de miambol se scutură
cu ceua domnească în fire de praf, un domn vechi, care
așteptase desurtul, cu fiul și scufa de print. Crîngul de dafinii
purta corabia-n spinării, din pereți pînă deasupra apei, și-o
lăsa să cadă-n fire, printre raze subțiri. În apa cea nouă,
Corabia căzută din timpă de icoane scuturase în altarul
șuviței de riu, șeci din ziduri pictate ca de strămoși, pașale,
emiri, mandarini. Nomazi ingenunchiară cu toții scufun-
dîndu-se în largi cupe din ochiuri de apă. Mai deșii, pestii
zburară peste mîini și pocale, ducînd mai virtos în apă
osîrdia cucernică a celor ce pierduseră și chipul icoanei
pentru care au rămas veacuri în acea așteptare. În sur-
ghiu. Cimparele neîntrecute căzură o dată cu tipsi de ne-
ramzii. Cărei datini credincioși se uitau cei mai mulți afară,
prin geamuri. Cei trei lăutari se ridicară cîte un an și botul
corăbiei se alungă spre strada oboalelor ruginite. Terburile o
înălțară, degrabă. Crescură pînă sub geamuri. În apa stră-
vezie, marea purta umbrela străvezie a Sfîntei Magdalena.
Cu ea, patrulele, păpuși, frunze lungi, goarne aurii. Zim-
bind în puhoiul luminii, cei trei se pierdură și ei perdeluții
de țevaale ierbi ajunsă la mijlocul geamului. Broaște mari,
mari, tare verzi, se vedeau sîrînde pe puntea înecatei corăbii,
sărînd mult, cite-un an, mult, mult, sfînd în aerul biciuit de
ierburi încinse.

străzi

BUCUR CRĂCIUN

strada răspîndiților

„Din locurile astea s-au dus cu toți la Porțile de sub mare și nu s-a întors prin preajmă nici unul. Pîrjolite, soarele singur. Poate și ei vor fi încinși în serbările lor domoale și dănuțese fără înțelegere“ Cu jumătate de glas Ianculan Iukub Ianculan îi spunea asta tatei, cu flăcările jucîndu-i pe o braz. Soră-mea trecu pe sub zidul gros al porții, se strecura cu tava de zinc plină cu maci roșii și după o vreme veni cu ei în păr, în fața tatei; îl privi hotărîtă și pînă la urmă începu. Ea danșuia minunat și o vedeam pe sub coviltirul rotund, tocmai din fundul cociei. Mă bucuram că poate să-l înduplece pe tata, cum făcuse și azi în amiază; să oprească caii unde-i plăceau ei macii mai mult. Stăteam acolo, în cîmpurile acelea, ale nimănui, pîrjolite cumpit, și-o așteptam să-mi strîngă macii, o așteptam cuminți; era frumoasă, crescuse, era și mîndră și bună. Venea cu țevile pline cu maci roșii ce sculpeau pe zîncul țării, fierbinți; venea călcîind legănat macii sub ea și mă bucuram pentru soră-mea mult. Ianculan, se uita cu luare aminte la ea și îi vedeam mina subțire și lungă băgată adînc în barbă. Un zîmbet în colțul gurii o opri pe soră-mea bucuroasă, nici ea nu știa de ce, căci de Ianculan auzise doar de la tata. Dar ea se bucura și ridea spre el toată și se duse să-și desfacă macii din pîr. Tata se sculă domol și rămase în mijlocul curții. Luna se cocea ca o lubeniță sălbatică, crescută în cer. Ianculan se arătă pe sub coviltirul nostru rotund, trăgînd o căruță de oiștea scurtă. Tata rise și nu se opri mult. Ianculan nu zise nimic, numai se țiră sub căruță și după ce ieși trecu lîngă tata. Căruța începu să dea ture în jurul curții. Tata mîrșia și soră-mea ridea, parca se speriasse fiindcă se duse lîngă tata, lîpîta. Merseră atunci lîngă foc. „Mai dă-i drumul o dată“ îi murii tata. Ianculan îndoit din spate, se scărpină în barba lui albă și plecă spre surprize lungi, prin care luna trecea lungind galben pămîntul și lucrăturile lui, adunându-se acolo. Și după ce ieși iar de sub cocia lui, aceasta iar începu să umble singură în jurul curții; de mai multe ori, cu înțeleal. Apoi o trase lîngă o alta, sub un șopru din fundul curții pătrate. Acolo, tot așa, luna trecea printre scindurii, plezînd ca din bice cocia, în brazde subțiri. „Parcă-i copilul tău, Ianculane“, zise gros tata. „Ai iară copil bun, de nu l-om jura“. Și rise îndelung, întinzînd mințile pe umerii lui Ianculan. Acesta se

duse iar lîngă cocie și se mai viră pe jumătate sub ea. „Li uitasem ochianul deschis, are și pă de tras peste el. I-am tras-o să nu-i crade glățiile. Doar cu ele își vede drumul singură“, doar cu ele vorbea rar Ianculan. Poate o să meargă mai mult. Vreau să fie al vostru: cite sute de ani au trecut. Tăcu, apoi urmă mai îngîndurat. Poate la Porțile de sub mare vor veni iar strănepoții stăpînilor voștri din lumea Ghiocului să caute robii. Sînteți ultimii. Cîți ați fost; vă ziceau robii de cîntece.“ Tata se minună că Ianculan vorbea atîta de mult, că repetase vorbele, el Ianculan, repetase vorbele. Se miră mult tata, o vreme dînd din cap într-o parte și alta, cu flăcările lumîndu-i doar cite un obraz, în noaptea călduroasă cu mirosul ierburilor arse. „Am putut iarăși să fac căruța. Voi o să mergeți pînă la capăt. O-ți putea“. Soră-mea trecu în fața tatei și din ochi îi țîșneau bucurii. Se uită lung și totuși plecată la Ianculan, vîrîndu-și privirea cercetătoare în fruntea lui albă, stufoasă, deasupra ochilor. Îndată ce soră-mea își puse pe frunte palma ei netedă, cu inele reci, văzu că eram plecați de acolo, și goneam dimineața printr-un cîmp cu iarba-naltă, pînă deasupra obadelor.

Și pe sub cotul tatei văzui roșu, cîmpul cu maci, înainte. Intrară în el și soră-mea cînta vechiul cîntec. Se duse prin fața tatei, opri cîntînd din goană și se dădu jos, tristă, tare tristă, ca niciodată. Trecu cu mina ei catifelată pe botul cailor și se uită lung în urmă, cu ochii tulburați, în urmă, de unde plecasem și eu nu știam cînd. Apoi rupse doi maci roșii și-i puse în fruntea cailor, în cătaramele lor de alamă. Mai rupse unul, îl trase adînc în mări, și-l lăsă jos, pe drumul țîțat de roșile cociei între maci. Tata părăsea că se miră și dădu drumul încet cailor, gînditor; le dădu drumul fără hotărîre la hături, cum nu mai făcuse, lui, care-i plăceau să-i mine în galop. Se întoarse apoi cu fața în fundul cociei și ne privi pe rînd, tot gînditor și încruntat. Apoi fluieră scurt și trase. Și atunci începuse iar să o tăiem iute prin cîmpurile pîrjolite și părăsite. Soră-mea începu cîntecul ei vechi și începu bucuros să-mi desprînd buzele în acest cîntec și eu; și pînă-n urmă cîntam mai tare ca soră-mea și o acoperam. Dar rideam și mă bucuram cîntînd, goneam înainte, zdruncinat în fundul cociei, goneam înainte, mai sigur ca toți.

Desene de VIOREL MĂRGINEAN

strada morii

Destul de curînd știam că se va scula tata și vom pleca cu sacii pe cap spre prestură, prin brumă, cu căteava moartă și tata vroia s-o îngropăm acolo, așa de departe, acolo în prestură. Murise în fața noastră și trebuia s-o cărăm pînă acolo moartă cu adevărat. Dăduseră în floare și părul și prunii și miroseau atât de tare, iar în prestură, mă gîndeam, cîmpul o fi albastru de flori. Era o dimineață de duminică, cu soarele cit roata carului, oltenii cărau și azi nevăzuți în praf și se auzeau numai glumele lor ca niște vorbe de nicăieri. Era atîta liniște și citeodată în de vremea aceea, în curtea plină de fulgi, de găinaț și de frig, cînta atît de vesel cocoșelul. Se auzea mai încet și citeodată mai tare scîrțitul cailor și răzbăteau vorbele lor iuți simple și vesele. Oltenii în praful roșcat al dimineții de duminică, miroseau a flori de păr și de prun, dar mai ales a flori de păr, tare și proaspăt. Se auzi atunci zgomot în casă și știam că nu pot să o car atîta drum și am fugit în pod. Pe strada începi, se înșirau oamenii spre biserică, negri și parca străini și de acolo, ascuns în colțul de lîngă urloi, sub căpriorii joși, îi vedeam printre țigle, intrați în praful oltenilor ca într-un abur ce-l ducea chiar pînă la poarta bisericii, lăsîndu-i albiți, cu praf gros, fără de scapare.

Și am mers în duminica aceea a doua oară pe drumul ce nu-l știam decît eu, de care mie însumi mi-era teamă să-l știu. Drumul prin poduri, din podul nostru prin poduri, din

unul în altul în șiraș. Fiindcă tata mă urmărea, trebuia cu siguranță să mă caute, nu mă puteam opri. Acolo sus, aerul deveni de mai multe ori prea cald și prea plin de praf. Și cite lucruri noi mai existau pe unde treceam, luceau complicate și de abia puteam să le țîn în mină căci erau pline de taine și de treceam fără să le văd era destul de greu. Era și destul de tîrziu, cred că era aproape de amiază. Ajungeam cu greu în fața unui perete care sfinșea un pod vechi pe unde treceam. Cu căpriori vechi și lăsați. Găseam iarăși lucruri străine și ciudate fără întrebîntare pe care nu le văzusem nicio dată acasă. Mi-era greu să ajung în fața acestui perete și să privesc în podul din față printr-o ușă, un geam. Să știu că trebuie încă mers, că se poate trece dincolo. Deschideam uși ce nu se mai deschisese de multă vreme, mă strecuram prin ele și treceam o urmă singură ce trecea prin toate cu mine. Geamuri strîmte, pătîrtoase, prin care abia mă strecuram, unele bătute în cuițe, le dădeam la o parte și treceam dincolo. Mirosurii ciudate, vechi de cînd lumea, cum nu credeam că se află pe undeva, stăteau în pinze de pânjen, pe lîngă căpriori, pe lutul sau scîndurile pe care mă țiram. Printre țigle, pătrundeau aurii, roșcati, soarele și clopotatul de slujbă. Pe undeva treceam prin poduri de case părăsite, de unde lipseau țiglele destul ca să pătrundă multă lumină, unde mirosul era cam ca afară și numai eram de loc apăsate. Scoteam cite o mină afară ca un nebul, fără să-mi pese de tata din urmă, dar o gaură din peretele din față, golul, mă chema înainte, mă grăbeam, și intram în alt pod cu alte mirosuri și alte lucruri, unele care nu le mai văzusem nicăieri. Tata nu știa unde era în urma mea, cu gîndul să dea de mine, să cărăm căteava în prestură, s-o îngropăm în cîmpul cu flori. Poate el umbra pe strada, poate nu era sus, poate era în dreptul meu și zău, asta nu puteam s-o fac nicio dată. Murise în fața noastră, bătrînă și bună și recunosătoare pînă la sfîrșit. Și am mai mers, pe undeva, am găsit niște lucruri de ale sau ca ale noastre la fel și mă miram ce departe sînt de casă cu ele în mină. Și acolo, da, acolo în ultimul pod, pe primul perete care nu mai avea nici o ușă, nici un gol, nici o fierăstruică, stînd agățată de trei ori mai mare, cu punții grei, am văzut-o așa deodată și de aproape, în podul scurt, pendula noastră acolo în ultimul pod. Mă oprisem de ea și ea bătea tare de mă speria și țicăia și eram așa de aproape de mă strîngeam spre ușa peretelui ce dădea în podul din urmă. Și pendula mă asurzea, da, pendula noastră, mai mare de trei ori, asta în amiaza aceea de duminică, strășnică zi de fugă. Mai era colorată, eram la capătul drumului și după ea, în spatele ei nici o crăpătură, nici un loc de trecere. Colorată, galbenă mai mult, bătuse de 12 ori, mă bucurasem cu spaimă și mă bucuram sigur că este ultimul lucru că nu se mai poate trece dincolo. Eram obosit și ea mergea înainte ticăind, își rotea brîncile neostenite și parcă ridea să rid. M-am întins lîngă ea. Am stat așa cîțva timp și mi-a venit să scot mîna iar pe undeva afară, să simt că există afară, poate îmi era teamă din nou într-un fel. Și m-am uitat afară printre două țigle. Multime de vaci în depărtare pășteau liniștite iarba presturii, da, prestura era acolo, sub mine cu iarba înaltă, sub ultimul pod. L-am văzut și pe el, orbul cu ochii albaștri, plînd deasupra florilor ca în fiecare primăvară și deasupra crucilor de pe lîngă malul rîulețului, ca un fluture uriaș. Vacile nicio dată nu-l părăseau și de aceea oamenii îl socoteau paznic bun, bun de vîcar, orbul era poate chiar un fel de sînt, căci își căuta primăvara ochii pe cîmpul presturii. Și în dreapta, ascuns după Dealul Cînelui, tata o îngropa pe Frunza și părea foarte grăbit și plin de o teamă ciudată. Pe drumul ce ducea spre coama dealului în apropierea locului unde drumul întîlnea rîulețul de unde începeau cele opt cruci de lemn ale vîcarilor, în amurgul acela destul de violet și poate cum eram obosit, am mai văzut neclar, pe jumătate îngropat în pămînt și praf, un craniu de vacă cu senetelul de la gît. Bătea un vînt peste iarba înaltă de lîngă drum și parca botul vacii se apleca spre ea cu blîndețe și lacrimi în ochi. Și poate pentru că eram obosit am văzut ochiul vacii umed pe os pe pămînt, pe acel pămînt prăfuit și albastru în amurg. Și orbul veni acolo pe deasupra, și stătu cu un genunchi în praf în fața acelei vaci vechi dinaintea lui. Vîntul apleca iarba spre botul întins și se mîngîia pe el. Cercul se făcu violet și tata plecă cu sacul peste cap, înainte, nu spre casă ci mai înainte. Cu lopata pe spate părea un fîran bătrîn care se duce să caute o comoară. Bătu un vînt mai tare și mai apără de citeva ori pe după dîmbul văiușilor, ceafa și teasta lui lucioasă, prin iarba coamelor aplecate de vînt. Și nicio dată nu am știut unde s-a dus atunci. L-am mai văzut trecînd pe lîngă cîreada de vaci, bălîndu-le pe grumaz și trecînd mai departe. Se întunea încet cu mugete prelungi, cu ceva violet.

VALERIU SIRBU

Sighișoara

Furînd, din cînd în cînd, din calendar o zi mă plimb pe uliți strîmte de cetate și printre umbre lungi și tumurii aud cadence-n bronz încercîntate.

Herazii s-au topit înspre apus — prin turlile cu-aromă vișinie — și numai ceasul, alegoric, sus își cîntă ecoul grav de elegie.

Rămîn o clipă incremenit și șters sub o cupolă de plămîuri eterne și pe Vlad Dracul îl presim din mers, smulgîndu-se din cronicile terne.

Infirmele blazoane de argențit și-ascund tăcerea și rugina-n mine; par un străjer de veacuri adormit chemat ușor de stele beduine!

oct. 1969

Rotundul

Echere, ponte, nișe și volute, mișcări caline, sensuri revoluate; printre plichisul unor forme plate cu sens obscur-precis, nerelufate, ușor plînd și făvînd tot prundul a aprînt senin și gol: ROTUNDUL

Rotundul sferei de sub noi, nedefiniată, morgana gîndului din meteor ivită; rotundul roții care, între poli, și-a strîns grimasele de visători și beteșuguri lungi cu fevi de fier prin care moartea scîlpă foc mașter.

Rotundul de mînușă dur boxată, de coapsă fină — catifea — de față; de portocală vag portocalie, de praf de taină strîns în țicălie; regret că locul d'ici cu cel de col

se schimbă că sens transfigurat purtăm pe limbă.

Rotundul prins, scăpat, livid, alene, întemnițat pe grinduri de țireme; progres, regres, revoltă, gest amabil, candoare irizată, imponderabil; mișcări mai noi să iese cînd irită, forme, semantici, utopii, pirită...

ROTUNDUL — rundul, grundul, prundul — l-aș vrea triunghiular, iubit-urîndu-l!

Nuanțe

M-am plicisit de-atîta furmalină sîrilită-n infinit — ca și un loz — atunci cînd, pentru mine, luna plină își lasă dedesubturile roz.

M-am săturat de-atîta azurită stropit pe cer în reci și-oftate pete, ca pe un mormînt de goți, bafoacorit și pulberat în vînt pe îndelete.

Sînt torturat de marea rubin stăruitor plînd prin vene cave, în timp ce înima abia mi-o învîn ca far pe stînci, pentru apine.

Și tremurînd destul, ca altă dată, de colții ursului marmur și trist mă furîșez în serra cu salata, să fur licorane lungi de ametist.

ION PAPUC

Ceară și galben

Cit de îngăduitoare mai este această lumină și cum se așează în straturi subțiri Peste noi — blînde mumiilor transluide

Cu moale selenară lentoare soarele îngheată Să sperăm poate ne mai îngăduie deși în curînd ne vor acoperi galbene frunzele

În vis țî-am aflat țîpătul și cit de galbenă erai și tu Francesca Și parcă mureai pe poalea unui munte

Amprenta craniului meu amprenta Sîntului tău acolo în munte-au rămas Sub frunzele putredă ceară

La cosit

Coasele șerpi de oțel pe pămînt Șticles serpuind orbitor iar peste ele Înalte virtuți — bărbății aceia uscați se pleacă Rugător sub necruțătoarea boltă a cerului mort.

Cuprinde cîmpul un voier metalic În timp ce iarba moare mustind Amar a alcool și a ferigă și numai Greierii și turbate vulpi lătrînd senzual

Dacă și altceva s-ar întîmpla dar numai Pămînt pe vecie crăpat și bărbății Aceștia alunecînd după coasele lor

Fulgere oarbe pe cerul senin și ei Prin crăpăturile pămîntului răcăcîndu-se Uscate insecte cîzînd printre mîrși

Sfere rotind

Din pămînt aburul morții se ridică blînd Nicio slavă nicio spaimă nicio întoarcere Între două solitudini ezită poetul orîndînd Îar dintre pulpele tale își înalță capul lebădă plîngînd

Nu veni nu iubi nu jertfi ziua așteptată oricît Prin alte spații Dumnezeu cade surîzînd Dumnezeul călîtăte a gîndului și serafimul pleșuv

În timp ce jos în văi printre case și oi cîrîm mîroase urît

Mai apoi viziunea se-ntunecă moale afund Luminile pier și se-aud viperele cum suieră-n raze de lună Dintre pulpele tale malatece lebădă (sau ingerul)

Își înalță capul plîpînd

În munți

Faciocare fără sex pe crestele munților A moarte sună din lungile tulnice

Și cad repezi apele pe sub Rădăcini de copaci fulgerați

Iar jos în văi gușate femeile Își bocesc copiii morți înainte de naștere

Nu mai noi alunecăm din bazalt în bazalt Lacrimi negre prelinse în pulbere

strada drănițată

Dimineața în curtea mare era frig, nu pătrundea nici o rază de soare prin crengi. Aveam copaci rămușoi, stufosi. De dimineață, de pe casa arsa din curtea mică, venea liniștea în curtea mare, și frigul. Pe pietre erau aburi. La turn bătea de patru și-i vedeam crucea curie prin geamul alb și scoroții. Lucea de departe. Mă uitam la departele ei. Geamul o lungea pe mama neclar. Mama era atîră în curtea mică. Era ceată. Din odăie o vedeam atunci pe mama așa. Se scula după a patra bătaie, bang, bang, bang, a patra iară, se ducea, trecea prin tîndă și știam că îl unge, știam sigur. Bunicul dormea deja pe lăc, dăduseră drumul la vite, toți nu mai dormeau aici, dormeau doar eu și mama. Tata nu mai mă vedea de mult. Cînd bătea

de cinci la turn, în curtea mică intra o rază, întâi pe craca legată de urboiul de la lucrătoare. Atunci pleca și mama în sus. Eu plecam în odăie cu el, vedeam că o unș cu albastru gros. În curtea mică, din colivie, dormea țesea cu pîlăria de lemn și cu părul roșu aprins și roșie pe obraji, cu umbrela de soare. Poarta clăcăia, băgăm capul afară. Veneau toți în jos. Îi vedeam și ziceau, unchiul cu mustața zicea tare: Nu mai are mult, mai are două sau trei săptămîni. Se ducea la el. Vedeam ce vedeam și eu. Nu știam că îl văzusem. M-am întrebă de ce l-au adus la noi. Dar nu am întrebă-o nici măcar pe mama. Ea îl ținea pe vîrul ce! schiop de mină, îi dădea o pline unșă gros, el zicea să mușc și eu, mi-era scribă, mi-era frică

de el și să plîng. Lui nu-i spuneam nimic, și doar era tăic-său acolo. Știam toți. La a patra bătaie mama lua cîrcea și țesea din odăie. Nu înțitiza nicio dată. În ultima zi vîrul cel schiop o umbraț cu ochii adunîți în sus, în frunte a mamei a făcui curat peste tot. Au venit cu o masină. Mama m-a gătit și mi-a dat un corn din coșul cu cornuri proaspete. Au adus o scîndură, au pus-o pe geam cu un capăt, cu celălalt în mașina cu care au venit. Domnii aveau halate albe. Unul credeam că e unchiul, scria datele cu un creion cu ape ca al lui. Mama se ducea peste tot ajută peste tot; lumea umpluse și curtea mare și curtea mică. Au zis că a răposat. Lumea vorbea pe soptit, m-a durut capul de soapte, nu auzeam o vorbă, le vedeam doar buzele tremolînd. Mama a luat un cîrceaș plin de unsoare și a întins-o bine pe el. Și l-a făcut mic. Al nostru, care stătea în odăie cu el, cu zis ceva tare, o vorbă, au zis: l-a oit, l-a oit, și mama l-a scos dintre ceareceturi, nu-i mai vedeam, l-a pus în mașina cu geam ca cele de-adevărătatea, și chiar cu toate de gumă și a pus mașina pe scîndură, la capătul geamului. L-a dat drumul. Au oțit, a oțit și el, a ajuns la capătul scîndurii, acoape de intrat apăsase nu se mai vedea. Mai misca, avea mustata mai gîbă, era mult îmbătrînit și i se vedea de față baboșul întîns. Odăia a luat mîca de pe volan și a făcut un semn de rămas bun. Lumea umbra cu bătăsele de pomanaș, cibe, la ochi și sugherat și hîșșșș. Ei a mîșcat, a ridicat mîca acolo la masină, a zîmbit la gînditor și trist. Era ca de foarte departe și mă uitam la departele lui. Era departe, departe. Unchiul cu mustața a luat scîndura, a închis usa de la mașina cea mare. Masina a pornit și l-a dus. Dimineața, mama țese iar la a patra bătaie. Bunicul se făcu tot mai mic și-l duse. Au venit domni cu halatele albe și unchiul lua datele. Am plîns, bunicul se uitase de acolo la mine, mi-a făcut semn cu mîca mică ca de departe, de foarte departe. Am plîns și l-am dat la o parte, și-am țesut în țată să mă duc cu el. Se uita la mine lung și lungea în jos spre fundul masinei mari. Mama mă ținea strîns și mă zbateam să scap spre el. Masina a pornit și l-a dus; apoi dimineața ce-a venit înainte de a bate de patru la turn, mi-am dus mina pe călcie și o vedeam. Prima bătaie venea de foarte departe și luca arămie. Am simțit pe deget o asprime și am căutat ce e. Și am găsit-o și la călcăiul celălalt. Erau două umflături cit două puncte, erau negre și tari. Mama a ieșit în curtea mică și o vedeam lungă. Avea cîrceașul în mină, mă chemă cu celălaltă mină, lungă pînă în virful tumului. Era foarte departe și mă chema. Stăteam cu palmele încă pe călcie și o vedeam. În curtea mică se făcea frig spre curtea mare. Tremuram. Și mă chema, chiar mă chema.

ANGELA CROITORU

Idolul pămîntului

Oamenii nu trebuie să se întoarcă în pulbere și cenușă. Nici o formă omenească nu trebuie să dispară! Îmbălsămați trebuie să rămînă printre vii, fiecare în postura sufletului care l-a părăsit.

De enigma și de răspunsul lor să ne izbim la tot pasul. În piramide să se înalțe mumiile de cenușă petrificată, ca un monstruos idol al pămîntului.

Rămii așa

Rămii așa, ca într-o icoană!
Rămii așa, la jumătate drum!
Intînsă mina în deșert!
În gol, piciorul îndoit!
Ghicite rămii doar și neimplinite, pas și gest!
Și timpul, suspendat în ele!
Răstîgnită fie această sete!
Răstîgnită fie această foame!

Melcii

După ploaia de primăvară, bogată, ațîțitoare, din ascunzătorilor neștiute de nimesi, din telurica lor nemisere, melcii au ieșit cu căsutele lor răsucite, cu coarnele mari, febrile și necroații, neștiutori de primejdi, printre traiectoriile altor iuți și aprige mișcări, moi, uimitori, se întăresc într-o cleioasă incetinireală pe hotarul care desparte mișcarea de nemisere.

Boabă de strugure

Boabă de strugure este cerul să-l strivești în dinții!
În carnea-i răcoroasă dulcele se-adună cu acru fluidul cu virtuos!
Stiletul este claritatea!
Un lapte ca cel al pîlpînilor amar și mortal de viu ar da la iveală dacă l-aș scrijeii.

versuri

GELU IONESCU

Lovituri

Odată pentru suflet
odată pentru inimă, nu-i mai prejos
odată pentru tinerețea tricii
și dacă-i așa, încă odată pentru bătrînețea
de după frică.

Odată pentru morți
odată pentru strămoșii dezamăgiți
odată pentru copiii dezamăgiți și pentru
tot ce seamănă cu zămislic
se mai cuvine odată pentru zămislic.

Odată pentru proștii-răi-veseli
odată pentru marii-dulcii-triști
odată pentru cei în cutremurată tăcere
și încă odată pentru cutremurată tăcere.

În sfârșit, odată pentru toate, ultima
care să pună capăt dezgustătoare
supraviețuirii,
ultima oară — te lovesc!
Iată, din moartea ta, eternule, imi tot fac
o inutilă datorie...

Dar dacă tu

Dar dacă tu,
tu care-mi întinzi mino, arătându-mi
tu care sălți departe și mă faci să cred că
vrei, cu adevărat, în clipa aceasta, să te
apropii

o venieci dacă te-ai privi aș crede
tu care vorbind singur, de departe-ți văd
buzele

și chiar în acea așteptată, neliniștită
secundă în care-mi zici:
acum voi auzi, în sfârșit, tot ce spune,
atunci

îți văd de la început de departe
mișcându-se
tu care mergi cu pași repezi și eu te
urmăresc,

te urmăresc din curiozitatea nesăbuită de
aventuri
înalte sau simple singeroase aventuri
ce mă fac să nu sufăr

tu care mergi grăbit și eu nu voiesc
să te ajung niciodată
fiind curios să te demasc, aventuriere,
să te demasc

tu care aștepti, sigur pe tine, aștepti
iminenta sosire
și eu stupefiat de siguranța ta aștept
să aștepti

tu care vorbești, aștepti, alergi și arăți
drept, aștept, fără ezitare...
Dacă tu nu știi, nu spui, nu aștepti,
nu arăți nimic?

Dar dacă tu nu ești, ca și mine?
Dar dacă eu...
Dar dacă eu, chiar eu, chiar eu, chiar tu
Dar dacă persoana a patra singular?

FLORIAN PETRUȚ

Într-un anume fel

Într-un anume fel sint bucuros
că se rotește astru după astru
că port cinci degete la mână
și-un ochi perfect albastru
că toate s-au închis pe dinăuntru
iarba în iarbă argila în argila
și că am fost lăsat afară
din prima zi de clorofilă
că se transformă totul se transformă
că aurul alunecă-n neaur
că pomii se iubesc cu pomii
c-o să iernez în corn de taur
sint bucuros sint bucuros
că n-o să maștenesc pământul
și că urechea mea din prun
a început s-o bată vîntul.

Poate-aș fi vrut

Nu vreau să plîng nu vreau să sper
poate-aș fi vrut să fiu un munte
o rece lamă de jungher
săgeată nimerind în frunte
statuia zeului de fier.

Nu vreau să plîngi, nu vreau să plîng
mi-ar fi plăcut să fim ca pomii
o iedărlă la polul sting
și mult mai verzi în noi atomii
să ne iubim să te sărut
pe creanga verde și pe gură
pe viitor și pe trecut

pe unitatea de măsură
să mușc din lemn ca dintr-o coapsă
să-ți cadă ghinda-n soluri grase
să-ți fi înțeles în doi pe umeri
acoperișele de case.

Splendide acele seri.
Vecinii trăind în armonie
plănuiesc călătorii
și dezbat
viitorul copiilor
care dincolo
silabisesc teme.

Ceaiul se află depus în ceașcă
ziarul abandonat pe noaptea.
Cicatrici din nou ivite și semnele
la numărătoare.
Scafantrice priviri scapără retina.
Frumoase-serile de îndirjire personală.
Mușchii încordați
dentifiți parcă
numai din incisivi alcătuiți.
Frumoase serile de îndirjire personală.

CLAUDIU MITAN

Din umbra...

Din umbra clopotului cristal în urechi
se retrage ultima alcătuire a robului spre
meleguri de brad
cunoscînd o lungă cădere la fiere fluturare
de vină în slava organelor noastre.

singur
mai singur ca legea păzindu-și uneltele
aduce răvas de-mpăcare
și nu acesta e lucrul ochilor voștri
și pinda în coapsele noastre
și anotimpuri mai bune la însămintat
acum dintotdeauna cu dîra corăbiilor
se sărută

trageți la maluri
o vreme e grasă cîntînd în peduncul
și lui o ninsoare în scoică sub frunți
calcaroase

ecoul întorcetii
fi-vă-va ospățul cu laudă mai mare.

Ci vino...

Ci vino
oricum la fașnetul brazilor
după o taină înghețată fața ta
cumpănă la marile solstii
pe patrivă palmelor ierburii amare și gură
de prunc îndălnind

rizibilă faptă aceasta
ca o plimbare de cranii sub lutoarele săbii
ca o migrație dus întors în cocorul eligie
cu floare singerindă-n cioc
și mai rizibilă devine ea
de-ji plimb spre faptă ultima dovadă
o prelingere
o spargere de lacrimi la cristallul
făpturilor tale.

Surorile gemene
au să mai semene?
Surorile vitrege
au să mai intrige?
Căstele familii
'n ale lor cochilii

Linogravuri de MARIANA POPA

DAN CIACHIR

Acele seri

Frumoase acele seri
cînd scade tumultul orașului
absorbit.
Ațipesc fabrici și lumini.
Dinspre cîmpie răzbate vuietul ierbi
în creștere.
Și un cer năuc apropiat cu griji
pină tîmponează cu batul
sticla ferestrei.

încă sparge-vo
candela largelor
vase de fier
ce urie-n cer,
și care nu-s,
și care nu-s,

vase de lemn,
vase de bronz,
vase de lemn,
vase de bronz?

Va veni un înger,
singurul singer,
materie pură
fără drog și ură,
și va ninge,
și va ninge,

peste cele gemene,
peste cele vitrege,
și au să vină,
lumină din lumină,

vasele de fier,
vasele de fier,
vasele de lemn,
vasele de bronz,
vasele de lemn,
vasele de bronz.

DIANA LIVIA BOGDAN

Simfonie

Crestele frîng în triunghiuri
Albastrul,
Roșul se stinge în evantaiul
Depărțirilor;
Pe sub muche de deal, trece
Pasărea

și cenușul pașilor ei plînge.
Acolo unde își împlinîă tîșul
Înălțimile,
Zăpada nu e niciodată albă.

Undeva

Undeva, negrul e fulgerat.
Și-a luat zborul
tipătul sufletului.
Undeva, albastrul picură coral...
Tipătul sufletului
s-a frînt.

Tntre negru și albastru,
sint lame de cristal.

GRIGORE ALBU-GRAL

Graminifera

Păstrătoarea de grîne
Dormitează în praf.
Vremiue anul și luna și ceasul,
Vin vijelii de zăpadă și vînt
Păstrătoarea de grîne
Dormitează-n pămînt.

Împrejur
Sint tanagre de zeu îngropate.
Uitarea le plînge
Fîiță cu chip de parfum
Lepădată în drum.

Tanagre, tanagre, tanagre!
Apolo-n minie lovi cu piciorul
Și vinul se scurse
Cînd sparse ulciurul.
Păstrătoarea de grîne
Fecundează ogorul.

De la an de la lună și ceas
Un sublim putregai
Și năului au rămas
Să ne tulbure visele noastre
Albastre, albastre, albastre!

ȘTEFAN MIHĂILESCU

Arșița

Din depărtare se aude melodia
în după amiaza caniculară,
ce te imbie la sieste placide...

Trapa cade și mă-nchide
în întinericul respingător.
A doua zi, totul era veștejit,
pină și omagiul postum al florilor.

Toamnă

Brumar a ruginii corole.
incendiul amorf a cuprins natura.
M-am născut în acest amurg
Cu nostalgia plecării
și timpul a săpat brazdă,
adînc pe obrazul tău.
Cutele, drumuri cu sleau.
Din gâvan,
Cărare-i nostalgic iradiată.

VICTOR NISTEA

Clonțul lunii

aramă de clopot auzit-am: o cită!...
Din pleoapa umedă picură liniștea sferelor
albastre

și stropi de lumină se preling
peste fruntea mea acoperită de presiștiri:
Ca o pasăre vii peste inima împietrită
și-n pîlpițul aripilor albe ca florile e sfîșierea
cerului

și roșii ca focul sint buzule subțiate
ce-ating trandafirul cu petale de fîdărie.
Pe mîinile tale se joacă seninul și-amurgul
și visul și tremurarea.
O, lujerii acestia i-am cuprins fără știre
în Dumnezeu:
înfiurare și nebulnia, poate numai
fluturi în trecere?

Ori numai comunicare de la o stea
la o floare
și inima coborîtă-n altarul îndoielii
și în moarte:
e numai clonțul lunii.

Liniștea

trandafirului

e liniștea în trandafir
și-n petala ce se zbate încet ca o muțenie
de lebădă
o, pleoapa mea involburată de lacrimile
morții

o, liniștea morții cită nebulnie ascunzî
și greierele ajuns în acele turnului
iară-mi acopere glasul
o, liniștea pietrei curite
ce adîncă și tremurătoare, agonie?
aud liniștea
mai grea decît pietatea
și însăși fructele nopții.
naaptea.

ALEXANDRU CARASTAN

Sătească

Durere frunză de fier
Nici nu moare nici nu pier
Prinde inima din om
Precum iedera pe pom
Și-l stringe și-l înconjoară
Boală veche și amară
Numai toamnă îl mai lasă
Cînd ride vinul pe mașă
Și prin vînturi cadru-și pierde
Frunza neagră, frunza verde...

descrierea unui poet

(Urmare din pag. 6)

Sensul iubirii și sensul certitudinilor imagine din Laus Ptolemaei, care sînt, firește, aproximative, fiindcă sînt lirice, crește chipul interior al unei opere literare.

Există, apoi, în *Neconvintele*, dincolo de aluviunile acestei opere, dincolo de lupta sensurilor cu realul pe care îl macină și de care ele sînt la rîndul lor macinate, și dincolo de autoflagelarea întru verb a poetului devorator de substanțe eterice, sintetizate, toate, într-o *Inscripție nedescifrată*: „Trecea foarte repede riul, deși / numai el era de față, tot timpul. / Fiind de față el trecea / cu față cu tot, astfel / ne sărutam cu gîturile rețezate / Cuvintele tale și cuvintele mele / erau lipite, pentru că / locul din care se nașteau / era unul și același pentru amîndoi / Zeu cu două trupuri și fără cap / astfel alergam tropăind / din patru picioare, / cu patru miini rezemîndu-ne de ziduri / Trecea foarte repede riul, deși / numai el exista / Existînd, el trecea cu existența cu tot. / Astfel rămîneam singuri, înfrigurați / dormitînd în aceeași rotulă / la mijloc fără culoare, / la margine fără sunet”, un lirism sentimental dens, alimentat exclusiv de afecte, fără imixțiuni ideatice, neamenințate de vidul noțiunilor acționînd ca incubi, dar un lirism fructificat de multe pe rînd lepădate („Am dormit pe un tîș de sabie, osos, / pînă mi-a devenit șiră-a spinării”). Poetul e în sfîrșit singur și nu singular („Nevăzut

trec prin nimeni, prin alții / cu monstrul meu personal merg la pescuit — Mă fac nevăzut), renunțînd a-și mai problematiza singurătatea, trăind-o pur și simplu, ca dat existențial ce-i poate încorona insul prin chiar faptul că i-l subminează și astfel i-l face sensibil lui însuși („Sînt așteptat de către o ventuză / m-așteaptă dîntele cel alb rînjit / cel al leoaicei, stînd lehuză / cu foamea transformată-n mîrlîr” (*Arta poetică*)). Iată de ce, „problemele” de odinioară au devenit, în conștiința sa afectivă, simple umori — ale artistului: „Prea repede se schimbă ceea ce numim / stări de spirit, / e ca și cum același mim / într-o cazarmă ar adormi mereu / în sirul nesfîrșit de paturi suprapuse din lăuntru meu” (*Mim*).

În *Bufoanel și moartea*, în *Legea*, în *Ciocirliia de la Austerlitz*, această solitudine acum dobîndită face meditația mai puțin chinătoare, dar mai amară. În sensul că fibrele unui întreg uman vibrează cu acea tonalitate joasă, gravă, sumbru personală, moartea nemişcînd dect sorbitura unice guri; în sensul că tristețea orînduirii umane vine din limitele proprii individului care le resimte; în sensul că omul suferă pentru că înălțarea sa e coborîrea sa, în aerul său, pe pămîntul său, cu respirația și vedeniile lui date în propria-i clipă, mult prea grea de trăire. Sentimentul singurătății nu pierie și nici măcar nu scade, cînd iubirea încearcă să lupte împotriva lui: „La despărțire mi-ai făcut un semn amical / cu mîna foșnînd ca o frunză / Sufletul de paianjen, sufle-

tul de cal, / se destrămau încet ca o pînză / sau ca o umbră de potcoavă, însingurînd / fiecare secundă din apropiere” (*Memoria asasină*)), sau: „Mi-e sufletul culcat pe colți de lupi, / Devine loc dunga subțire de tăcere / și de sub palma lată a mea, umărul tău / cu șuierat de tren se smulge-asurzitor / spre un tunel, spre vid, spre hău, / spre-un chip neinventat, trăind în viitor” (*Mînie lentă*)).

Conjugate gîndului, veninului meditativ ce-i pătrunde integral ființa, pentru ca astfel poetul solitar să-și aibă locul în cîrgera totului care-l mîină și îl petrece pe el însuși, în sinul plinului pustiu universal, — simțurile s-au încărcat, participînd la mișcarea generală, aduînd în ele parcă toată masa naturii menită să-l înghită și să-l piardă în chiar plinul ei respingător și devorant: „Apar sferile bolnave, buboase, livide, / împingînd cerul nopții, apăsîndu-l într-o parte. / Devin umede fusele pomilor, devin lichide / și curg, asprele lucruri, pînă departe. / Să stăm pe bănci și să privim prin aerul umed / Intorcerea Fiului risipitor. / Il recunosc după înfățișare, după sunet / și după felul în care mor, / păsările de noapte, de-asupra lui / și după frigul plin de reptile amfibii / încolăcîndu-mi-se pe călcîi, / pe glezne, pe tibii...” (*Contemplație*)).

La pragul acestei al său, cosmosul îi apare lui Nichita Stănescu întocmai ca o uriașă plantă carnivoră, care consumă lent și rece omul contemplator.

OCTAVIAN PLATON : „Pușă”, „Balonul” și „Un actor neînțeles” — trei schițe uscate. Cuvîntcioase, cu frica lui Dumnezeu și cu gura pungă, într-un cuvînt, bune de citit în zi de post.

ION: Vrel un răspuns serios. Fragment de roman intitulat „Oglinda paralele” nu mi-a plăcut. Știl gazetăresc (gazetărie închinată știrilor de umplutură), dialog banal. Dorești să nu mă ascund înapoia cuvîntelor. Perfect. Această carte la care lucrezi nu ține de literatură. Nu era mai bine să o dăm pe glumă?

CORNELIU PISLARU : „Incepături” e o bucată pe care ai scris-o ca să ne smulgi două lacrimi. Prin '920, dac-ai fi ecranizat-o, ar fi leșinat toată populația feminină din Delea Veche pînă-n Giulești. Azi nimeni nu-și mai dă ochii peste cap atît de ușor. E greu, dar nu mai vrea lu-

mea să leșine. Timpuri grele, nu?

GH. STOICA : „Iubire mincinoasă și proastă” mi-a dovedit că trădarea-n amor e lucru de crimă care face din om cîrpă. Nu mai departe decît Bebe al dumitale. „Săptămîni la rînd i-a plouat cu cenușă vulcanică pe inimă”. Și-a mîncat burșa, și-a vîndut haina, dar iubită tot nu s-a-nțors la el. Să-ți spun ceva: suferința din amor e nimica toată pe lingă suferința ce-o încerci după lectura a douăzeci de pagini pline cu „O, bietul Bebe, iubirea lui era frumoasă, și ea nu se uita la el ca la un chior”.

VIORICA SASS : „Odișseea unui curcan și a unei rațe” duce lipsă de varză caldă.

NEBU : Îți satisfac dorința și redau mai jos un pasaj din poezia „Să nu încerci!”.

„Destinul lumii e în mina forții
Și forța este însăși lumea.
Cînd războiul vă apare
pe o culme fără vîrf
Lumea va cunoaște moar-

tea fără să zică nici pis.
Să nu încerci să dorești
Ci încearcă să trăiești!”

WILENSKY CRYSTY-NA : Reproduc în întregime „Vara”:
„Anotimp frumos
Foarte călduros.
Zile cu soare
Înăbușitoare.
Mii de insecte
La căldură lăsați
Foarte potolitoare
Sînt răcoritoare
Ce caniculare
Sînt zile de vară!”
Bucata n-are nici-o valoare. Am reproduș-o fiindcă se potrivește cu sărbătorile de iarnă.

Fănuș NEAGU

DUMITRU ISPAS — Ploiești. — Prea vizibile influențe din Vlahuță. În poezia „O, stejar, stejar ce tremuri”, dezvoltă ideea înrudirii omului cu plantele, reamintîndu-vă de „acel timp îndepărtat” cînd viața pe Terra se manifesta în forme primare: *Intr-un timp cînd o celulă / Ne-mbrăca pe amîndoi / (dv. și stejarul, adică n.n.) Cînd în stadiul de gastrulă / Ne-n-dreptam spre ere noi*. Neconcludent.

STOIAN PETRU — Birlad. Am reținut doar: *E o tăcere găsită / numai în zăpadă cînd sîmți tăi ca două talgere / încep să mă cumpere / cu același preț să mi te vîndă*. În rest, mult mai slab.

ION POESCU — Constanța. Poeziile dv. sînt un fel de proză elevată: *Tîrziu, într-un timp fără ore / la un ceas al iubitilor ultime / pe treptele abrupte / ce coboară pe plajă (...)* *Nemișcat / fără niciun gînd / cu privirile pierdute / într-o noapte fără cusur / ascultam mormurul valurilor etc.* Atît, și nimic mai mult.

MIHAI LĂU — Botoșani. Mai realizată poezia intitulată „Alcoolici”. Cele mai slabe: *Cu lună, Cîntec*. Mai trimiteți.

M. H. — București. Aveți un scris microscopic (nu e o judecată de valoare!). Remarc poeziile *Conjunctive* și *Subiect* (pentru o clasă de retorică). Mai trimiteți, dar nu uitați să le dactilografați.

VIORIEL VARGA — Sig-Sălaj. Tinerețea dv. (19 ani) e un atu considerabil și el nu trebuie irosit. Poeziile trimise fac dovada unor evidente inclinații lirice și totuși niciuna încă nu m-a convins pe de-a-ntregul, astfel încît să mă determi-ne s-o propun fără ezitare publicării. Sint convins că acest lucru se va întimpla într-un viitor destul de apropiat, dar să nu forțăm lucrurile. Bucuria unui debut concludent (chiar dacă vine ceva mai tîrziu) compensează chinurile așteptării. Cred că puteți scrie și mai bine. Neapărat, reveniți.

BIANCA MIREȘ — Someș Odorhei. Poezia în care ați plasat un „Trece Nimeni visător” iese evident din discuție. De altfel e și slabă. Cea de a doua, mult mai bună. Ca și Nina Cassian vă răspund: Mai trimiteți.

CIMPEANU MIHAI — Fălticeni. Din Dicționar reproduc: *Zori de zi, zori = nu întîrzițați la servicii + flori și Cerneală = amară, vară lungă, tutun puțin*. În scrisoarea care însoțește aceste profunde meditații, reproduceați (pe un ton glumeț — amenințător) o vorbă de spirit a lui Victor Eftimiu: „Sînt modest dar cu o condiție: să se știe”. El bine, se știe. Sînteti multumit?

MATACHE GH. — Vrancea. Prea naive. Nepublicabil.

Cezar BALTAG

victor efitimiu

Miniaturi

Sfirșit de toamnă

Mă-ntorc tîrziu, spre ziuă, pe drumuri
dezolate...
O frunză țipă jalnic în vîntul care bate.
Nu-i nimeni la fereastră și nimeni nu-i pe
stradă
Pe cer aleargă norii în sombră cavalcadă.

Aleargă norii vineți, balauri, codri nave
Ce vin să-mi obosească privirile bolnave...
Mă-ntorc tîrziu... La mine o inimă nu bate
Nici șoareci, nici speranțe : pustiu...
singurătate...

Pe ziduri joacă umbre, se-nalță și se lasă
Pereții-s reci și umezi... A fost un mort în casă?
Pe streșini umblă vîntul, cu pași de
somniaș
Se-adună, se desface, se-ndoaie ca un sul.

Se zbate, strigă, urlă, suspină ca o mare...
De ce-i așa de tristă a vîntului chemare ?
Mă-ntind s-adorm... zadarnic... Încet se face
zi...
Ca mine fi-va iarnă, ca mine n-oi mai fi !

Te duci și tu acuma...

Și miine or să rupă crengi albe din grădină...
Cu flori de myrt, pe tîmple, te vor găti, —
și-apoi
În cîntec de nuntă, să n-auzi cum suspină,
Să n-auzi cum suspină iubirea dintre noi...

Mai lasă-mă odată să pot privi, fecioară,
În ochii tăi albaștri și clari ca un izvor
În care Dimineața, plecîndu-se ușoară,
Suride Primăverii ce trece-n apa lor...

Te duci și tu acuma izvor de viață nouă
Senină dimineață a zilelor de Mai...
— De ce-ți aplaci privirea ? De ce ți-s ochii-n
rouă ?
Te-așteaptă fericirea ce-atîta o chemai !

Vei fi și tu femeie ca primăvara, vară...
Deasupra tuturor a aceleași legi domnesc :
Să nască flori și roade copacii ascultară
Căci floarea se deschide și mugurii pocnesc...

A-mbătrînit și femeia de ceară...

De mult... în vitrină... și seară cu seară,
Cu buze carmine, subt lămpi, surîdea.
Surîde și-acuma, din smalt și din ceară,
Femeia cu părul mai lung decît ea.

Parisul... Noi, tineri... De mult... Mai trăim ?
Uitată și veche în noua lumină, —
Peruci pentru baluri într-un țintirim, —
Femeia de ceară tronează-n vitrină.

Cu buze albastre, cu miinile hîde,
În racla de sticlă, beteală și prund
Și astăzi, spectrală, subt lămpi, mai surîde...
Dar noi, în oglinda verzuie din fund ?

Cad florile de gheață

Cad florile de gheață, cad mereu
Albind și drumuri noi și vechi morminte...
An nou, pe sufletul bătrîn și greu
Pe cîntecul mai vechi ca Dumnezeu
An nou pe nerostitele cuvinte...

Innoptare

Se lasă negură adîncă
Pe-ntregul zărilor cuprins,
Dar apele păstrează încă
Lumina zilei ce s-a stîns...

În țara ta

În țara ta sînt alte vînturi
Și flori și fluturi pe vâlcele,
Lumina cerului e alta
Și-n țara ta sînt alte stele.

Parfumuri vagi, necunoscute,
Culege vîntul pe coline
Și alte murmure împarte
În largul zărilor senine.

De-aceea porți în ochi mai multe
Tristeți, ca-n ochii celorlalte !
De-aceea, poate în alte ritmuri,
Pornește pieptul să-ți tresalte

Cînd împărțim singurătatea
Și calmul trist al inserării !
De aceea porți în păr mireisme
Mai tari ca-n părul orișicărui !

De-aceea mi-ai pătruns în suflet
Mai mult ca orice adorată,
Și faci ca-n alte suferințe
Înfrînta-mi inimă să bată !

Candele stinse

Cînd ies din templul credincioșii,
Ca într-un suflet de poet,
Se sting luminile încet
În candelarele verzi și roșii...

Poemele ? Lumini ucise
Oglînză cu luciul aburit
În care soarele-a murit
În care dorm atîtea vise...

În strofe reci am adunat
Avinturile mele-nvinse,
Asemeni candelelor stinse
Într-un altar întunecat...

Afrodita

E larmă pe ape și-n ceruri e larmă :
Se zguduie marea și norii se darmă.
Arar, cînd tăcerea o clipă-i stăpînă,
Cînd șoaptele — marea departe își mină,
Un vînt se stîrnește din larguri de ape
Și valuri de valuri le saltă aproape,
Le-ncheagă pe toate într-unul mai mare,
Îl duce spre bezna de negre hotare
Și-l mină nebunul, îl poartă spre stîncă,
Îl saltă odată cu larmă adîncă
Și-odată cu pocnet și vuiet și vaer
Și plinset și șoapte — îl spulberă-n aer...

Se mlădie spuma în albe dantele,
În cîntec de ape, subt zîmbet de stele.
Sus, cerul albastru : jos, marea senină :
E pace pe mare și-n cer e lumină.
Din zările lunii coboară o rază,
Un val se ridică în taină s-o vază.
Iar luna-l sărută, și pleacă pribeagă,
Și-n valuri albastre o zîmă se-ncheagă...

Ca s-alung singurătatea

Ca s-alung singurătatea unei nopți fără
sfirșit,
Din cărbuni și din jeratic un castel mi-am
făurit.
Cresc în flăcări zeci de turnuri, ziduri,
poduri și grădini
Poleite în argintul instelatelor lumini.
Ard bogate candelabre în fantasticul castel
Azvîrlînd lumini de aur, de zmarald și de
oțel.

Alintîndu-se-n lumină trec perechile în șir,
Castelane-mpurpurate, cavaleri gătiți în fir.
Riset, cîntece, lumină, umplu largul cer

Strecurate prin fereastră spre albastrul
senin
baldachin.
Într-un turn, uitat în umbră, cu privirile
în vis
Stă domnița-ngîndurată — așteptînd un sol
trimis.

Solul vine.
Noaptea trece.
Iată : balul s-a sfirșit...
Visătoare, ea se scoală și suspină :
„N-a venit !...“

Cintec din Macedonia

Colo, pe virf de munte, e un izvor senin,
Acolo turturele în orice seară vin...
Și vin, și vin stînghere din cerul depărtat
Să soarbă din uitarea izvorului curat...
Acolo vin cerboaiice cu ochii plini de dor
Și beau, să-și uite soțul ucis de vînător.
Mioarele se urcă pe munte sus, să bea
Să-și uite mieluşelul răpus de-o mină rea...
Și fluturii se-nalță cînd florile se duc,
Acolo-și uită jalea stîngerului pui de cuc...
Am fost și eu acolo... Izvorul l-am secăt
Ca să te uit pe tine — dar tot nu te-am uitat !

Cintecelile mele...

Cîntecele mele au plecat pe mare
La un loc cu emigranții de la noi
Calomfir de-acasă, printre foi,
Printre haină, busuioac și iarbă mare
Țară nouă, lume bună, alte stele...
Au plecat pe mare cîntecele mele !

Am închis în ele plîns și dor de ducă
Smulgeri din pămîntul ce le dete zbor
Cine-o să le cînte ? Cui să-i fie dor ?
Lacrima de miine cine-o mai usucă ?

Țărmuri nouă, grijă nouă, altă inimă aproape...
Cîntecele mele au plecat pe ape !..

Val de-a rostogolul și din val în val
Batere de lună, — aceiași de-acasă...
Frunți îngîndurate în palme se lasă
Un bătrîn încearcă-o doină din caval,
Șuier de uzină din zări îi răspunde...
Cîntecele mele au murit pe unde...

Primăvara

Vin puhoaiile în șir
Duc cirezi și clăi și porți
Iar pe deal, în cimitir,
Ape hoațe fură morți...

Noaptea pe Sena

Ce sombră și largă tristeță se-ntînde
Cînd picură ploaia pe ape-n surdină,
Cînd picură ploaia pe apele negre,
Pătate departe cu stropi de lumină...

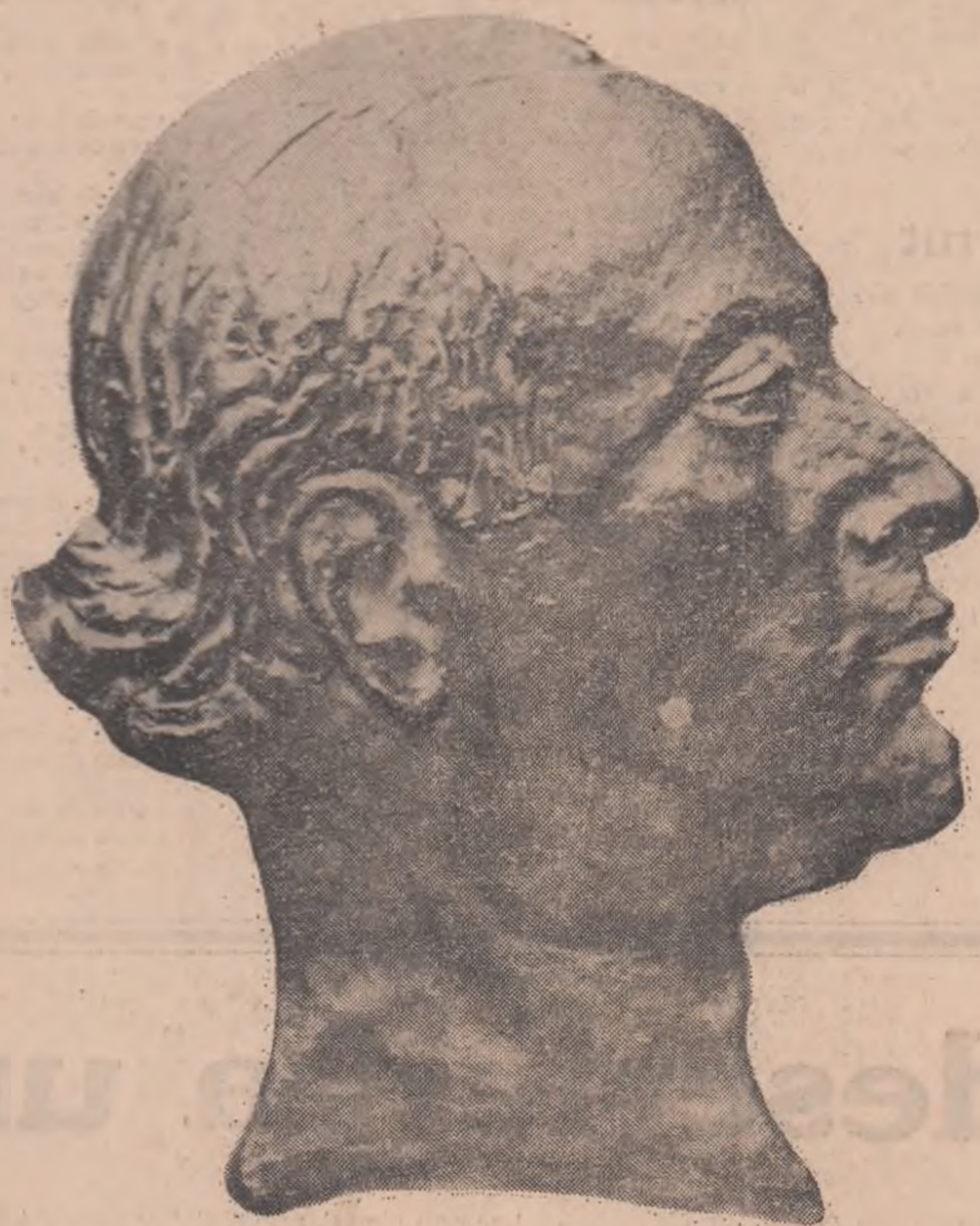
S-așterne atuncea imensa tristeță,
Din nopțile toamnei răsfrînte în mare,
Tristețea ce doarme în inimi cernite,
În vieți risipite pe-a crimei cărare...

Letargic adoarme orașul în ploaie
Și turtulele-n noapte răsună sonore :
Pierzîndu-și ecoul pe ape, departe,
Oftază, în turnuri, tîrziile ore...

S-ascund vagabonzii subt vechile poduri
Și bolta se umple de zgomote stranii :
Și miriile ciinii ascunși în unghere
Și-aleargă, speriați de lumină, guzganii...

Vinătoare

Pe miriștea de-atîta vară istovită
Mai trece toamna, cu împușcături...
Tăcerea, ca o pasăre lovită,
S-a dus să moară în păduri.

LUCEAFĂRUL

Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef : Ștefan Bănuțescu
Redactori șefi adjuncți :
Cezar Baltag, Fănuș Neagu,
Nichita Stănescu
Secretar general de redacție :
Constantin Țălu

REDACTIA :

București, Bd. Ana Ipătescu 15
Telefon : 11.51.54 ; 12.16.10

ADMINISTRAȚIA :

Șoseaua Kiseleff 10, tel. 18.33.99

ABONAMENTELE :

3 luni — 18 lei ; 6 luni — 26 lei ; 1 an — 52 lei

Tiparul executat la

COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCINTEII“

Prezentarea grafică : Mircea Popescu

Paginător : Nicolae Ion.